Областной парткоференциин делегадуудта амар мэндэ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 33 (14359) | 1974 оной февралиин 8, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ХОРИН НАЙМАДАХИ ПАРТКОНФЕРЕНЦИ

Мүнөөдэр республикымнай ниислэл хотын оперо ба баледэй ордон соо областной XXVIII партийна конференци — Буряад орнойимнай коммунистнуудай ехэ суглаан нээгдэхэнь.

Ээлжээтэ партийна конференци ехэ баяр баясхаланай оршон байдалда нээгдэхэеэ байна. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэл гүйсэhэнэйнь алтан ойтой дашарамдуулан, Совет оронойнгоо арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ ехэ шэн габьяатай байhанай түлөө, экономическа болон культурна байгуулалтада ехэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө манай Буряадай АССР-эй Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнагдаhанаа мэдээжэ. Үглөөдэр КПСС-эй обкомой болон республикын Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан дээрэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдахаар хүлеэгдэжэ байнхай. Иимэ тон ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүд болохо байна бшуу.

Областной XXVIII партийна конференциин делегадууд тоосоото үе соо хэгдэhэн ажал хүдэлмэри тухайгаа, тохёолдоhон бэрхэшээлнүүд, дутуу дундануд, алдуу эндүүнүүд тухай үнэн сэхээр хөөрэлдэхэ, саашанхи зорилгонуудаа хараалха болоно.

Областной XXVII партийна конференциин зарлагдаhан сагhаа хойшо тэбхэр гурбан жэл үнгэрбэ. Энээхэн үе соо КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлэн, юhэдэхи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан зорилгонуудые дүүргэхын тула областной партийна организаци бага бэшэ юумэ хээ.

Промышленностиин талаар абажа харабал, тоосоото үе соо хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд ашаглалтада ороо. Нэрлэбэл: Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай түрүүшын ээлжээн, Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод, Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрика, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика, мяханай комбинадай шубуу борлуулха цех гэхэ мэтэ шэнээр баридаhан юумэнүүдые тоолохо болоо hаа, олон байха. Электрын элшэ дамжуулгын 4,5 мянган километр ута шугам шэнээр бэелүүлэгдэнхэй.

Республикымнай промышленностиин бүхы hалбаринуд продукци бүтээн гаргаха ба худалдаха гурбан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй. Гурбан жэл соо түсэбhөө үлүүлэн 56,4 миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаа, промышленностьда ажалай бүтээсэ 33 процентээр ургаа.

Буряад оронойимнай хүдэлмэришэн ангиин тоо жэлhээ жэлдэ олошоржо байнхай. Эгээл hайнинь юуб гэхэдэ, социалис мүрысөөнэй хүсэтэ долгин соогуур коммунис ажалай ударнигууд, шэн габьята баатарнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл олоор урган гарана. Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. П. Кудряшов — Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Улаан-Үдын нарин сэмбэнэ фабрикын хүдэлмэришэн Д. К. Тумурова, ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй бригадир С. М. Маковей, «Теплоприбор» заводой слесарь Л. И. Пластинин болон бусад түрүүшүүлые тоолоод барахаар бэшэ олон. Партийна организацинигаа хүтэлбэреэр энэ мэтын түрүүшүүл лэ промышленностимнай амжалтатай хүгжэлтые хангана ха юм.

Социалис хүдөө ажахымнайшье урагшаа дабшажа байнхай. Юhэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэйнь түсэб малаа hү, үндэгэ бэлэдхэхэ талаар дүүргэгдэнхэй. Адуу малай тоо толгой нилээд олошороо, 1970 онойхитой жэшэжэ үзөө hаа, бодо малай тоо 32,7 процентээр, хонидой — 165,1 мянган толгойгоор, гахай — 19,5 мянган толгойгоор олон болонхой. Жэл бүхэндэ шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдөө.

1973 ондо ган гасуур боложо, удаань гол горход үерлэжэ, горитойхон бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, зарим аймагууд, олохон ажахынууд талха тарянайшье, hэбэhэ ногоонойшье муу бэшэ ургаса ургуулжа шадаа. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай механизаторнууд тарилгынгаа талмайе hайнаар элдүүрилжэ, ороohото ургамалнуудай гектар бүриhөөнь 16,2 центнер ургаса абаад, ороohо таряа хуряаха түсэбөө 103 процент, гүрэндэ худалдаха түсэбөө 125 процент дүүргэhэнэй түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаhан байна. Тэрэшэлэн үбhэ ногоо, овощ, хартаабха hайнаар ургуулhанай түлөө КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаhан гү, али «Правда Бурятии» болон «Буряад үнэн» газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн аймагууд, ажахынууд үсөөн бэшэ.

Арад зоной ажаhуудал, энхэ тэнигэлэн байдал улам бүри hайжаруулха хэрэгтэ парти болон правительство ехэ анхарал хандуулна. Энэнэй ашаар республикын бүхы ажалшадай байдал эрид hайжараа. Хүдэлмэришэд, колхозшигууд болон алба хаагшадай салин хүлhэн үргэлжэ ехэ боложо байнхай. Ниитын хэрэглэмжын фондhоо тэдэнэртэ улам бүри ехэ тэдхэмжэ үгтэдэг болоо.

Эдэ бүхы гайхамшагта хубилалтануудые туйлаха хэрэгтэ КПСС-эй райкомуудай, ажахын парткомуудай, бүхы партийна организацинуудай ехэ үүргэ дүүргэhэниинь, нүлөө үзүүлhэниинь элитэ. Али бүхы хэрэгтэ партийна комитедүүдэй, партийна организацинуудай гүйсэдхэдэг үүргын улам бүри ургажа байhаниинь эдэ жэшээнүүд дээрэhээ эли тодоор харагдана.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгаар, мүн бүхы ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ тухай парти болон правительствын тогтоолоор зоригжоhон парткомууд болон партийна организацинууд арад зоной дунда политическэ, үзэл сурталай, ойлгууламжын тон ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. 1974 ондо, табан жэлэй шиидхэхэ хойлхы жэлдэ партийна организацинуудай урда тон ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Эдэ зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ тухай конференци дээрэ халуун хөөрэлдөөнэй болохонь лабтай.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада тодорхой хэмжээ ябуулганууды хараалха, дутуу дундануудые элишэлхэ, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ гэжэ конференциин делегадуудай дайшалхы зорилго мүн. Конференциин делегадуудта амжалта хүсэе!

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР КУБЫН РЕСПУБЛИКА ОШООД БУСАhАНАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр Куба ошожо, 1974 оной январиин 28-hаа февралиин 3 хүрэтэр тэндэ байhанай үрэ дүнгүүдые хаража үзөөд, энэ айлшалалгын үедэ нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилhэн ажал ябуулгые бүрин hайшаана, энээниие Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Кубын Коммунис партиин, СССР-эй болон Кубын Республикын хоорондохи аха дүү ёhоной хани барисаанай, түгэс харилсаа холбооной хүгжэлтын шэнэ шата болоhон ехэ хэрэг мүн гэжэ сэгнэнэ.

Л. И. Брежнев, хамта ошолсоhон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд А. А. Громыко, В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, бусад совет нүхэд КПСС-эй ЦК-гай даалгабариие дүүргэжэ, Кубын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастратай, Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай гэшүүдтэй түгэс тодорхой хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые hайшаагаад, хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, мүн мүнөө сагай уласхоорондын бүхы гол асуудалнуудаар хоёр партиин, хоёр оронной баримталдаг бодомжонуудай, хараа бодолнуудай адли байhанда сэдьхэлээ ханан тэмдэглэнэ.

Кубын революциин элитэ ехэ үүргэ, шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ Кубын арадай туйлаhан амжалтанууд совет-кубын хани барисаанай Гаванадахи митинг дээрэ нүхэд Л. И. Брежневэй, Фидель Кастрын хэлэhэн үгэнүүд дотор политическэ талаараа үргэнөөр харуулагдаа. Советскэ Союзай, бусад аха дүү социалис оронуудай Кубатай дайшалхы ёhоор hаналаа нэгэдэнхэй байhанай удха шанар, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ, СССР-эй гадаадын политикын талаар совет арадай туйлаhан илалта амжалтанууд амгалан байдалай, социализмын, национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлдэг байhаниинь тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Совет-Кубын декларации хадаа нүхэр Л. И. Брежневэй, Фидель Кастрын гар табиhан тон шухала документ болоно. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис оронной, Латиин Америкэдэхи түрүүшын социалис гүрэнэй хоорондын үнэхөөрөө интернационалис харилсаа холбооной арбан табан жэлэй дүй дүршэл тус декларации дотор согсологдонхой. СССР Куба хоёрой хоорондын политическэ, экономическа, соёлой харилсаа холбооe саашадань тэгшэ жэгдээр хүгжөөхэ үргэн ехэ программа, социалис, коммунис байгуулалтын дүй дүршэлые халан абалсалга, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудые үндэhэн болгон, социалис хани нэгэдэлэй, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй эмхидэл улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэлые залан ударидахаар хараалагданхай.

Уласхоорондын шахардуу байдалые улам hуларуулха, бүгэдэ ниитын таарамжатай эб найрамдал хангаха, Европодо, бусад түбинүүдтэ аюулгүй байдал хамтааран хангаха ёho гурим тогтоохо империалис эзэрхэг түрэмхэй элдэб янзын ябуулганудта эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэхэ, национальна сүлөөрэлгын, социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ зорилгоор социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай зүбшэлэн тодорхойлон гадаадын политикын арюун зорилгонууд энэ декларации дотор дахинаа тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союз ба Куба ниитын ондо ондоо байгуулалжатай гүрэнүүдэй амгалан гурмаар зэргэ оршолгын гол ёhонуудые үндэhэн болгон, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэшүүлхэ хэрэг ойшоон дэмжэдэг тухайдаа мэдүүлээд, уласхоорондын оршон байдалдахи таарамжатай хубилалтануудые бэхижүүлхын тула, тэдэниие тогтуурита, бата болгохын тула бусад аха дүү оронуудтай, түрүү үзэл бодолто бүхы хүсэнүүдтэй хамта эршэмтэй ябуулга хэхэ гэжэ шиидэнхэй байhанаа лаблан баталаа.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ошолго совет-кубын хани барисаанай хүсэтэ, сэдьхэл доhолгон билтаруулма жагсаал болоо. Энэ хадаа түүхын нэгэ замаар дабшадаг, нэгэ ниитэ хэрэг бүтээжэ байгаа аха дүү хоёр арадай hаналаа нэгэдэн талархалгын ёhото hайндэр, социализмын сүртал бодолдо Кубын ажалшадай хэлбэришэгүй үнэн байhанай гэршэ болоо. Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые Кубын арадай хани халуунаар угтаhан ушар Ленинэй партида, совет арадта ехэ талархалтайгаар хандадаг, хүндэлдэг байhанай гайхамшаг жэшээ болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. СССР-эй коммунистнууд, ажалшад революционно Кубада, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тиимэл халуун талархалай, аха дүү ёhоной мэдэрэлнүүдтэйгээр харюусана.

Албанай хэрэгээр айлшалалгын дүн, Совет-Кубын декларации хадаа СССР Куба хоёрой хоорондохи харилсаа холбооe хоёр оронной арадуудай аша туhада, эб найрамдалай, социализмын хэрэгэй аша туhада саашадань түгэс бүрин хүгжөөлгын найдамтай үндэhэн hуури болохо байха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

1974 ОНДО ХҮНГЭН, ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН БА МИНЛЕГПИЩЕМАШАЙ hАЛБАРИНУУДАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДТАХИ БАРИЛГАНУУДЫЕ, ҮЙЛЭДБЭРИИН ХҮСЭ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛХА ХЭРЭГ ТҮРГЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ БА ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин, Минлегпищемашай hалбаринуудай предприятинуудтахи барилгануудые бүтээхэ түсэбүүдые, ашаглалгада оруулха даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ орожо, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан Москва хотын, Белоруссиин ССР-эй, Молдавиин ССР-эй, Казахай ССР-эй, Донецкэ, Ивановска, Московско ба Ростовско областьнуудай барилгашадай, хабсаргагшадай, ашаглалгада оруулагшадай үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет hайшааба.

Үүсхэл гаргагшадай ажалай эдэбхинь хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба Минлегпищемашай hалбаринуудай предприятинуудтахи барилгануудые, үйлэдбэриин хүсэ ашаглалгада оруулха хэрэг түргэдхэхын түлөө социалис мүрысөө саашадань бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ арга олгохо байха гээд КПСС-эй ЦК тус тогтоол дотороо тэмдэглэнэ. Энэ шэнэ үүсхэлынь арадай ажахын ба политическэ шухала зорилго бэелүүлгэдэ — ажалшадай байдал hайжаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ барилгашадай ехэ туhа болохо.

Энэ үүсхэлые дэмжэн, барилгашадай социалис мүрысөө үнгэргэхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа, арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг предприятинуудтахи шэнэ барилгануудые, үйлэдбэриин хүсэ ашаглалгада оруулха хэрэг түргэдхэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулхыень союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта дурадхагдаа.

Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба Минлегпищемашай hалбаринуудай предприятинуудтахи барилгануудые шухала хэрэгсэлнүүдээр, материалнуудаар хангаха хэрэг hайжаруулхыень, түхеэрэлгэнүүдээр, приборнуудаар, кабельно-проводниково зүйлнүүдээр саг соонь хангахые, үйлэдбэриин хүсэ ашаглалгада оруулхын, социалис уялгануудые дүүргэхын тула барилгануудые материально-техническэ бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангахыень СССР-эй Госснабта, Промышленна ба барилгын министерствэнүүдтэ дурадхагдаа.

Түхеэрэлгэнүүд, хэрэгсэлнүүд ба материалнуудые бэлдэжэ эльгээлгэ, мүн мүрысэжэ байhан коллективүүдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга боломжо хангалга саг үргэлжэ хинажа, шалгажа байха шухала гээд партийна комитедүүдтэ, хангалгын эмхинүүдэй, хэрэгсэлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг заводуудай, барилгануудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ заагдаа.

(ТАСС).

ОБЛАСТНОЙ ПАРТКОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

Александра Романовна Авраменко хорёод шахуу жэл Баунтын аймагай Маловскын дунда hургуулида багшална. Залуу үетэниие үнэн сэхээр, ёhотой совет хүн байхаар хүмүүжүүлнэ. Тэрэнэй хүмүүжүүлhэн олон hурагшад мүнөө врачай, инженерэй, багшын мэргэжэлнүүдые шудалhан юм. Александра Романовна Авраменко Буряадай АССР-эй hургуулиин габьята багшын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Баунтын аймагай коммунистнууд нүхэр Авраменкые областной партийна конференцидэ делегадаар hунгаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Маловскын дунда hургуулиин багша А. Р. Авраменко.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Я. ПЕЛЬШЕЕ ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ элитэ ехэ габьянуудтай байhанайнь түлөө, түрэhөөр 75 наhатай болоhыень тэмдэглэн, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Пельше** Арвид Яновичые **Октябриин Революциин** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1974 оной февралиин 6.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Д-П. Д. ДАРИЖАПОВТА РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Мал ажал хүгжөөлгэдэ ехэ габьянуудтай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Хэжэнгын аймагай Загаhатын совхозой зоотехник-селекционер Дарижапов Даши-Пунсык Дарижаповичта **РСФСР-эй габьяата зоотехник** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной февралиин 6.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. А. ПАРШКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, олон жэлэй туршада багшын эрдэмэй ажал ябуулгые ашаа үрэтэйгээр ябуулжа байhанайнь түлөө Буряадай хүдөө ажахын институдай заочно факультедэй декан нүхэр **Паршков** Анатолий Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной февралиин 6.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. Т. МЕДВЕДЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ЮСТИЦИИН МИНИСТРЭЭР ТОМИЛХО ТУХАИ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо гэбэл:

нүхэр **Медведев** Поликарп Трифоновичые Буряадай АССР-эй юстициин министрээр томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной февралиин 6.

ГОРСОВЕДЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ СЕССИ

Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй ээлжээтэ IV сесси боложо, Улаан-Үдэ городой арадай ажахые хүгжөөхэ 1974 оной түсэбэй проект, городой 1972 оной бюджедэй дүүргэлтэ ба 1974 оной бюджедые баталха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Элидхэлнүүдые горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **Подлеснов В. Ф.**, горгүйсэдкомой финансова таhагые даагша **Няголов Г. Г.**, саг үргэлжын түсэблэлгын-бюджедэй комиссиин түрүүлэгшэ **Адонин Н. С.** гэгшэд хээ.

Городой ажахые хүгжөөхэ 1974 оной түсэб, городой бюджет баталагдаа.

hүүлээрнь «Орон дотор хүн зоной элүүр энхые хамгаалха ба медицинскэ наукые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай мэдээсэл горсоведэй гүйсэдкомой таhагые даагша **Еронов Д. Р.** хэбэ.

БАЯСАМААР

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй цехүүдтэ Бүхэсоюзна комсомольско суглаанууд үнгэргэгдэжэ байнхай. Цехүүдэй комсомолой эхин организацинуудта, комсомол-залуушуулай бригадануудай комсомольско бүлэгүүдтэ тэндэхи залуу хүбүүд ба басагад КПСС-эй Центральна Комитедэй партида, совет арадта хандаhан Хандалга халуунаар зүбшэн хэлсэхэ зуураа, комсомолой гэшүүн бүхэн өөрын угтамжын түсэб ба дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абана.

Жэшээлхэдэ, Владимир Левичевэй хүтэлбэрилдэг термистнүүдэй комсомол-залуушуулай бригада (дархалалгын цех) КПСС-эй ЦК-гай Хандалга зүбшэн хэлсээд, түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы 1974 ониие эрхим ажалаараа тэмдэглэхэ гэжэ шиидэбэ. Тус бригада жэлэй түсэбhөө гадуур ехэ хэмжээнэй продукци гаргахаар эртэнhээ хараалба.

Термистнүүдэй үүсхэлые дархалалгын цехэй бүхы комсомолшууд халуунаар дэмжээ.

Мүнөө үедэ заводой хорёод цехүүдтэ Бүхэсоюзна комсомолой суглаанууд үнгэргэгдөөд байна. Комсомолшуудай түрүүн абаhан социалис уялгануудаа шэнэдхэн хубилгажа байhан мэдээнүүд комсомолой комитедтэ үдэр бүри орон. КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, заводой эдиршүүлэй шэнэ зорилгонуудые хараалжа байhанда баяртайбди.

В. КРЫЛОВ.

БАТА НЭГЭДЭЛ, ХАНИ БАРИСААН

АДЫГЕЙН АВТОНОМИТО ОБЛАСТЬДО АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

МАЙКОП. (ТАСС). Адыгейдэ бүгэдэ арадай hайндэр болобо. Ленинэй ордентойнь зэргэлүүлэгдэн, автономито областиин тугта Арадуудай хани барисаанай орден февралиин 6-да зүүлгэгдэбэ.

КПСС-эй Адыгейн обкомой, областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй хамтын баярай суглаан драмын театр соо болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ дэмжэлтэтэйгээр hунгаа.

КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь, Социалис Ажалай Герой **С. Ф. Медунов** суглаарагшадые амаршалаа.

С. Ф. Медунов Адыгейн автономито областине Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалган доро областиин тугта орден зүүлгэбэ.

КПСС-эй Адыгейн обкомой нэгэдэхи секретарь Н. А. Берзегов харюугай үгэ хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталаа.

ДАБШАЛТЫМНАЙ МАНЛАЙДА—КОММУНИСТНУУД

ТАБАН ЖЭЛ: ДҮНГҮҮД БА ЗОРИЛГОНУУД

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгын дүлэтэ үгэнүүд манай районой бүхы ажалшадай оюун бодолые гүнзэгыгөөр эзэлэнхэй. Коммунис байгуулалтын али бүхы участогуудта туйлагдажа байгаа ехэ ехэ амжалтанууд, партиин XXIV съездын хараалhан зорилгонуудай хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байhан ушар хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ омогорхол түрүүлнэ.

Манайшье районой экономико энэ үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада нилээд шууд дабшасатайгаар хүгжөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Энэ үедэ хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд, цехүүд, участогууд ашаглалгада оруулагдаа. Тэдэнэй тоодо кондитерскэ фабрика, хубсаhа химиин аргаар арилгаха, будаха фабрика, оньhожоруулагдамал туршалгын ой модоной ажахын, мяханай комбинадта шэнэ баригдаhан шубуу борлуулдаг томо цех гэхэшэлэн оролсоно. Нарин сэмбын, ноохо угаадаг фабриканuудта, мяха-консервын, hүнэй, мебельно-модо болбосоруулгын комбинадуудта ехэ hэльбэлтэ болоо.

Игэжэ үйлэдбэриин гол фонднууд гурбан жэлэй туршада 24 процентээр ехэ болоо. Энэ ушар хүдэлмэришэдэй ажалай эмхидхэл hайжаруулха, оньhожоруулха ба автоматика нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие болбосон болгохо хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлхэ арга олгоо бшуу. Юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо 1300 гаран шэнэ, шэнэдхэгдэhэн 200 шахуу түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ захалаа. Автомат, хахад автомат, оньhожоруулагдамал-поточно 62 лини хабсаргагдаа, технологическа 50 шахуу түрүү арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Капитальна барилга дээрэшье зарим тэды алхам хэгдээ. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн генподрядаар 16 процентээр ехэ болоhон, өөhэдынгөө хүсөөр барилга бодхоолго 45.7 процентээр ургаhан байна.

Эдэ бүгэдэ амжалта хадаа ажалшадай дунда улам үргэнөөр дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн мүн. Ехээр, hайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар продукци үйлэдбэрилхэ гэhэн партиин уряа ажалша коллектив бүхэндэ хүндэтэйгөөр хүлеэгдээ. Олонхи коллективүүд социалис мүрысөөнэйнгөө гурим шэнэдхэн хубилгаhан. Шэтын областиин нэгэ hалбариин предприятинуудтай мүрысөөнэй договор баталhан байха юм. Гадна үйлэдбэриин гээгдэлдэ ороhон участогуудай байдал хиналта доро абтаа.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлhээ ехэл юумэн дулдыдадаг байна. Энээниие нарин сэмбын фабрикын коллективэй ажал хэрэг гэршэлжэ үгэнэ. Түс коллектив табан жэлэй туршада таhалгаряагүй мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Арбан жэлэй туршада коммунис ажалай предприяти гэhэн нэрэ солоео нэгэтэшье алдажа үзөөгүй юм. Шэнэ үүсхэл гаргагшад ямаршье сагта дэмжэгдэжэ байдаг. Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова, М. А. Фомина, З. Г. Клюшникова, А. И. Гриф гэгшэд табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ мүрысөө фабрика дотороо эхи түрүүлэн үүсхээ hэн.

«Мүрысөөндэ илагшадай дүй дүршэлые бригадын гэшүүн бүхэндэ шудалуулха» гэhэн мастер В. М. Лобановай бригадын үүсхэл фабрика дотор үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө 49 бригада өөhэд хоорондоо мүрысэнэ. Ороной түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэн, фабрикын 500 шахуу хүдэлмэришэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ өөрын комплексно түсэб абанхай.

Ноохо угаадаг фабрикада социалис мүрысөөн ехэ hайн эмхидхэлтэй. Цех, халаан, бригада бүхэнэй абаhан социалис уялгануудые хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри шадамараар ябуулагдана, моральна болон материальна урмашуулгын ёhо гуримуудые зүбөөр хэрэглэнэ.

Мүрысөө коммунистнууд толгойлно. Залуу коммунист Валентина Дмитриевагай даадаг бригада халаанай даабари 6 час хахад соо дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаа hэн. Мүнөө тэрэнэй жэшээгээр фабрикын 26 бригада хүдэлжэ байна. Эдэ бригаданууд бултадаа гурбан жэлэй даабарие 1973 оной июлиин 1-дэ дүүргээ hэн.

Табан жэлэй эхилхэhээ хойшо түс фабрикын үйлэдбэриин хэмжээн 47 процентээр ехэ болоhон, ашаг үрэнь нилээд дээшэлhэн, анханда гарзатай байhан аад, мүнөө олзо орошо ехээр оруулдаг предприяти болоhон зэргэтэй. Энэ үедэ ашаг олзо үгэлгэнь 43 процентээр ургаа.

Районоймнай үйлэдбэриин 2 мянга гаран түрүүшүүл шиидхэхы жэлэй даабарие октябриин 1-дэ дүүргээ hэн. Мяханай комбинадай хүдэлмэришэн, Ленинэй орденой кавалер, коммунист П. А. Аранзин, электро-заhабарилгын заводой обмотчица, райсоведэй депутат А. М. Котельникова, мүн тэндэхи штамповщигууд коммунист М. Б. Кадан, комсомолец П. Ястребов, мяханай комбинадай хүдэлмэришэд Ф. И. Тюрина, М. С. Бутковский, М. Н. Гулькин болон хамта 13 түрүүшүүл үнгэрhэн жэлэй ноябрь, декабрь hарануудта табан жэлэйнгээ даабари бэелүүлhэн тухайгаа элидхээ бэлэй.

Бүтээhэн продукциин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, үнэ сэн багатай болгохо, шанар hайжаруулха эрилтэ хадаа социалис мүрысөөнэй шиидхэхы шанартай хубинь болоно. Тиимэhээ районой олонхи коллективүүд техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта анхаралаа ехээр табина. Эдэ асуудалнууд партийна суглаанай, партбюрогой заседаниин үзэмжэдэ ходо табигдажа, техническэ совет дээрэ хэлсэгдэжэ байдаг, социалис уялга дотор заатагүй оруулагдаха эрилтэ табигдадаг болонхой.

Мебельно-модо болбосоруулгын, городой hүнэй комбинадуудта, нарин сэмбын, ноохо угаадаг фабриканuудта, электро-заhабарилгын заводто, 8-дахи автобазада, автотранспортна 2-дохи предприятида үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри оньhожоруулха талаар томо томо хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Олон предприятинууд ондоо тээхи түрэл предприятинуудай дүй дүршэлтэй танилсана, проектнэ болон научно-шэнжэлэлгын hалбариин институдуудтай харилсаа холбоо байгуулна. Һүүлэй жэлнүүдтэ мяханай комбинадта гол гол участогууд шэнэдхэн хубилгагдаа.

Жэшээнь, али олон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэнэй ашаар мяханай комбинат ганса нёдондо 50 хүдэлмэришэдые хүндэ хүшэр гар ажалhаа хүнгэлөө, 100 мянга шахуу түхэригэй гүрэнэй зөөри алмагдаа бшуу. Имагтал иимэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэhэнэй аша туhаар табан жэлэй эхинэй байдалтай жэшэбэл, түс комбинадай үйлэдбэриин хэмжээн 33 процент, ажалай бүтээсэ 18,6 процент, фонднуудай ашаг үгэсэ 13 процент дээшэлhэн зэргэтэй.

Үйлэдбэриин коллективүүдэй, ажалай түрүүшүүлэй ехэ амжалтын аша туhаар районой промышленность 1973 оной, мүн гурбан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлжэ шадаа. Гурбан жэлэй даабариhаа гадуур 20.5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө. Худалдагдаа промышленна үйлэдбэриин хэмжээн эдэ жэлнүүдтэ 33.5 процент, ажалай бүтээсэ 25.1 процент ургаа.

1974 ондо, табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай жэлдэ районой ажалшадай үмэнэ бүри орёо, харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Продукци худалдалга нёдондонойхиhоо энэ жэлдэ 20 миллион түхэригөөр, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 23 шахуу процентээр ехэ болохо зэргэтэй. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө саашадаа ажалай, үйлэдбэриин эмхидхэл улам hайжаруулха, бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ, бүри hайнаар социалис мүрысөө эмхидхэхэ эрилтэ табигдана.

Түрэл партиингаа уряада харюу болгон, өөhэдынгөө абаhан уялгануудые бодотоор бэелүүлхэ гэhэн эрмэлзэлтэйгээр районой партийна организациин коммунист бүхэн хүсэл оролдолгоёо гаргаха гол уялгатай.

А. ЧУКАЕВ,
КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь.

ЖЭЛЭЭР УРИД

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорhоонь [...] дүүргэхын түлөө 1974 ондо социалис мүрысөө үрг[...] дэлгэрүүлжэ, шударгы шангаар ажаллахые КПСС [...] Центральна Комитет партидаа, бүхы совет арадта ха[...] hан байна. Мүнөө хото, хүдөөгэй бүхы ажалшад [...] тиингаа ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, арга бо[...] жонуудаа hайса тооложо, дээшэлүүлэгдэhэн соци[...] уялгануудые абана, бүхэсоюзна мүрысөөндэ жагсана.

Манайшье бригада үнгэрhэн гурбан жэлдэ хэhэн [...] дэлмэреэ эрьен хаража, табан жэлэйнгээ түсэб бол[...] hоонь урид бэелүүлхэ тухай бодомжолhон байна. Һүү[...] гурбан жэлэй туршада зуун эхэ хонин бүриhөө [...] хурьга абаха түсэбтэй байбал, дүн хамта 384 хур[...] түлжүүлэгдэжэ, совхозой hүрэгтэ табигдаа. Бүхыдөө [...] бан жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 473 хурьга [...] жүүлхэ даабаритай байгаа hаа, тэрэнээ энэ жэлдэ [...] лэн дүүргэхэ хүсэлтэйбди. Байгша ондо манай бри[...] түрүүшынхеэ хурьгалха зуhаг хонидые харууhалжа [...] гаашье hаа, отарынгаа зуун хонин бүриhөө 115 хур[...] томо болгохо, хонин бүриhөө 4,8 килограмм ноохо [...] шалха уялга абаа hэмди. Тиигэжэ энэ жэлдэ хурьга [...] жүүлхэ табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлхэбди.

Энэ жэлдэ абаhан уялгаяа бэелүүлхэ аргатай[...] Зуhагуудаймнай тамир hайн. Намарhаа хойшо хүш[...] алдахагүй гэжэ бүгэдөөрөө оролдонобди. Октябрь, [...] ябрь hарануудта хонин бүридэ сүүдхэдэ 200 грамм, [...] кабрьда — 400 грамм, январьда — 500 грамм хү[...] хөөр таряа талханай зүйл эдюулжэ гараабди. Үглөөн[...] үбhэ, үдэшэниинь таряа талханай зүйл үгэжэ бай[...] hүрэгөө үдэр бүри бэлшээнэбди.

Отарадамнай үбhэ тэжээл яhала үгтэнхэй. 800 це[...] нер үбhэн, 270 центнер зеленко, 200-гаад центнер [...] лоомо намар газаагаа оруулаа hэмди. Хонидоймнай [...] ра хуушаржа муудаашье hаа, газаа досоогүй hайса [...] лаалагданхай. Хурьгад газаа нилээд дулаарhан хо[...] март hарада абтаха гээшэ. Нарай хурьгатай хони[...] амяарлаха, сакмануудые бүридхэхэ хаамагууд, хаа[...] нууд хүсэд хүрэхөөр бии: Түл абаха үедэ дэбдихээр [...] хир бэлдэгдэнхэй. Байрадамнай электрын гэрэл ор[...] лагданхай.

Уhалууряар тиимэ hүрхэй бэшэбди. Хонид була[...] уhалдаг юм. Түл абаха үедэ автомашинаар у[...] зөөгдэдэг, энэ үедэ хонид, хурьгад бүлеэн уhаар ханга[...] даг гээшэ.

Түл олоор абаха байhандаа үшөө юундэ иимэ на[...] ги байнабибди гэхэдэ, бидэн эр hүрэгөө үрэжүүлхэ [...] дэнь hайса таргалуулдаг, орой таригдаhан ногоон зе[...] ко дээрэ бэлшээдэг заншалтайбди. Хонидоо бидэ[...] өөhэдөө үрэжүүлнэбди.

Мүн хээли ехэтэй болоhон хонид тамираа алдаха [...] hанадаг гээшэ. Тиимэhээ бидэнэр энээхэн үедэнь хо[...] доо hайса эдеэлүүлхэ, наринаар харууhалха гэжэ ор[...] донобди. Эсэhэн бариhан хонидые hүрэгhөө илгажа, хэ[...] үдэр газаа байлгажа амаруулдагбди.

Тиигээд түл абаха үедэ одоошье шадажа ажаллаха [...] рэгтэй гээшэ. Илангаяа хурьгадта эхынь ууряг, hү [...] сэд хүхүүлхые, хонидоо hүтэй байлгахые оролдогшоб[...]

Отарадамнай минии нүхэр Татьяна Рабдаева хүдэл[...] гурбадахи хонишоноор, hаяханай Иван Шарапов ажал[...] на. Түл абаха үедэ хурьгашадые нэмэжэ үгэдэг юм.

Теэд мүнөө сагта, партиингаа иимэ ехэ уряатайга[...] арад зондоо хандаад байхадань, бидэнэр-коммунистну[...] гансахан өөhэдөө hайнаар ажаллахаhаа гадна, гээгд[...] ябаhан нүхэдтөө туhалха, тэдэнэрые түрүү зэргэдэ [...] гаха уялгатайбди гэжэ hанагдана. Тиимэhээ би со[...] зойнгоо хонишон Глеб Шишмаревой, мүн XX партс[...] дын нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон Нацак-Дор[...] Сойнзуевай бригаданууд ые шефтээ абаад байнаб. [...] нүхэдтөө ошожо, ажалыень харалсажа, энэ тэрэ зүбш[...] үгэдэг болонхойб. Сойнзуевай отарын бэлшээреэр м[...] байхадань, колхозой правленитэй хэлсэжэ, тэрэ асуу[...] лыень шиидхээ hэмди. Мүнөө эдэ отаранууд түл абал[...] даа яhала бэлдээд байна. Һүрэгүүдэйншье тамир [...] бэшэ.

Гадна бидэнэр совхозой хонишон Григорий Айдаев[...] бригадатай социалис мүрысөөнэй договор баталанхайб[...] Тиигэжэ хоорондоо мүрысэжэ, бэе бэедээ туhалалса[...] байгаад, түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэбди г[...] hанагдана.

Совхозоймнай бусад түрүү хонишод Дмитрий Свист[...] нов, Балдан-Нима Гомбожапов болон бусад мүн [...] хурьга абалгаар табан жэлэйнгээ түсэб энэ жэлдэ бэ[...] лүүлхэ байна.

Борьеогой совхозой коммунистнуудай, хонишодой [...] hөө областной партийна конференциин бүхы делега[...] дые халуунаар амаршалжа, табан жэлэй түсэб болзо[...] hоо урид бэелүүлхэ хэрэгтээ амжалта туйлахыень [...] сэнэб.

Г. РАБДАЕВ,
Борьеогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой, областной партийна конференциин делегат.

ТОО, БАРИМТАНУУД

★ Һүүлэй гурбан жэлдэ республикымнай хүдөө ажахыда 3121 шэнэ трактор, 2634 элдэб зүйлэй комбайн, 2193 ашаанай автомашина абтаа. Энэмнай урда тээхи гурбан жэлэйхиhээ 333 трактораар, 854 комбайнаар, 1411 автомашинаар олон болоно.

★ Эдэ жэлнүүдтэ республикын хүдөө ажахын капитальна хэрэгсэлдэ 270.4 миллион түхэриг гүрэнэй, колхозуудай мүнгэн гаргашалагдаа тэхэ гү, али урда тээхи энэ үеынхиhөө 72,9 миллион түхэригөөр ехэ.

★ Үнгэрhэн гурбан жэлдэ оньhожоруулагдамал ороohоной 81 тоог ту[...] рэгдээ, hаалиин 86 фер[...] гахайн 28 фермын хүдэ[...] ри үргэлжэдөө оньhожо[...] лагдаа. Электрын элшэ [...] сэ дамжуулха 3,9 мя[...] километр шэнэ лини та[...] даа. 40 мянган үхэрэй, [...] мянган хониной, 38 мя[...] гахайн, 1,3 миллион шу[...] най байха байра шэнээр [...] ригдаа.

★ Тоосоото үедэ [...] мянган гектар ундалу[...] уhалууриин системэ[...] шэнээр бүтээгдээ, хуу[...] нуудынь шэнэлэгдэн за[...] даа. 8,1 мянган гектар [...] маг хатаагдаа, 289 мя[...] гектар бэлшээри уhалу[...] тай болгогдоо.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГ НАМИЛЗАГ ЛЭ

Шэнэ табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэл эхилбэ. Түсэбтэ даалгабаринуудаа сүм дүүргэхын тулада энэ жэлдэ улам эршэтэйгээр — мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиhөө hайнаар, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө hайнаар хүдэлхэ болонобди. Табан жэлэй даалгабаринууд жэл жэлээр хубаагданхай, хараалагданхай, тоологдонхой. Игэhэнэй удаа ажахын hалбари бүхэндэ социалис мүрысөө эмхидхэhэн байнабди. Энээн тухайдаа хэдэн үгөөр тогтолтой.

Мэргэжэл мэргэжэлээрээ бүхы колхознигууд мүрысөөндэ хабаададаг юм. Ажахын hалбари бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялга абаhанай удаа мүрысөөнэй дүрим зохёогдодог байна. Тиигэхэ зуураа бүгэдэ ниитын ажалай мүрысөө улам абьяастай, олон зониие хабаадуулхын тулада дүримөө бодомжотойгоор зохёохо шухала гэжэ бодото байдал харуулба. Юуб гэхэдэ мүрысөөндэ илаhан гурбахан лэ түрүүшүүлые урмашуулхаар хараалха бэшэ, харин мүрысөөндэ оролсогшодой бултанайнь хамсыгаа шамажа орохоор дүрим зохёохо гэжэ оролдогдоно.

Бүхы ажалшадай—hаалишадай, хонишодой, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн иимэ гуримаар эмхидхэгдэнхэй. Манай колхоз юу туйлааб?

Бүхы зүйлэй продукци абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб манай колхоз сүм дүүргээ. Хорёод центнер ноохо үритэйбди. Тиихэдэ 1973 оной даалгабари мүн лэ сүм дүүргэгдэнхэй. Гүрэндэ hү, мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб али алинииньшье 103 процентээр дүүргэhэн байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз түрүүшынхеэ үнеэн бүриhөө хоёр мянган килограмм hү hааба. Һү hаалгаар нэгэдэхи фермын хүдэлмэрилэгшэд эршэтэ ажалаараа ехэ амжалта туйлажа, колхоз, аймаг соогоо ходо түрүү hуури эзэлнэ. Энэ фермые Д-Х. Максарова ударидадаг юм. Эндэ партийна бүлэг байгуулагданхай, ажалша бэрхэ, шуумгай улад эндэ хүдэлдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи hаалишад үнеэн бүриhөө 2400 килограмм hү hааха уялга абаhан аад, 2422 килограмм hү hаагаа.

Һаалишадай мүрысөөн саг сагаар — үбэлэй, зунай сагта эмхидхэгдэдэг, ондо ондоо дүримтэй юм. Арба арбан хоногоор, hараар, кварталаар, хахад жэлээр, жэлээр дүнгүүдынь гаргагдадаг гуримтай. Эдэ болзорой хоорондо hаалиин гүүртэ руу мааналые ябанагүй гээд hаналтагүй. Колхозой түрүүлэгшэ, парткомой секретарь, зооветеринарна мэргэжэлтэд бултадаа үдэр бүриин hаам харадаг, тэмдэглэдэг, хэрэгтэй болоо hаань, зохихо хэмжээ абадаг байнабди. Колхозой түрүүлэгшэ мүрысөөгөөр үдэр бүри hонирходог гуримтай. Игэжэ эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хубшэргэ hуладхангүй ябуулhанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ hүн ехээр hаагдаа — үнеэн бүриhөө 2006 килограмм hаагдаа гэжэ тэмдэглэхэ эрхэтэйбди.

Малай үбэлжэлгын эгээн харюусалгатай саг ерэнхэй, манай ажалшад үбэлэй сагта малай ашаг шэмэ доошолуулхагүйн тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулан ажаллана. Февралиин 1-hээ хонид хурьгалжа эхилээ. Долоон зуу гаран хурьгад абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа, томо болгохо, эхэhээнь hалгаатар хурьган бүхэниие 22 килограмм болотор томо болгохо уялга абанхай. Энэ харюусалгатай үедэ хонишод үдэр hүнигүй хүдэлжэ байна.

Мүнөө жэлдэ hү hаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ амжалта арьбадхажа, үнеэн бүриhөө 2100 килограмм hү hааха уялга абанхай, шармайн ажаллана.

Мүрысөөн тухай тэмдэглэхэ зуураа тэрэнэй урилдаанайнь охи бадаруулха, абьяас ехэтэй болгохо гээшэ партийна хүдэлмэрилэгшэдэй хэрэг юм. Мүрысөөнэй дүн гаргаад, тэрэниие туниахаглаха гээшэ тон шухала хэрэг мүн. Энээндэ элдэбын онол арга хэрэглэдэг байнабди. Һаалишадай мүрысөөнэй 10 хоногой дүнгөөр түрүү hуури эзэлэгшын солодо улаан туг хиисүүлдэг гурим бии. Түсхай самбарта дүнгүүд бэшэгдэдэг юм. Ханын газетэ, бюллетень гэхэ мэтэнүүдтэ түрүү хүнүүдтэ соло дуудадаг гуримтайбди. Амаршалгын бэшэг эльгээгдэдэг юм. Нёдондо жэлдэ бэрхэ hаалишан коммунистка, Ажалай Улаан Тугай орденто Раднаевагай түрүү hуури эзэлхэдэнь, амаршалгын бэшэг эльгээhэмнай, ехэ баярлаа бэлэй. Түрүү хүниие олонниитын үмэнэ магтаха гээшэ ехэ шухала, хүмүүжүүлхы ехэ удхатай хэмжээн гэжэ бидэнэр байдал дээрэhээ ойлгонобди.

Шэнэ табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ эршэ хүсэеэ зангидан хүдэлжэ оробобди. Түсэбтэ даалгабари, уялгануудаа сүм бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабди.

А. ИШИГЕНОВ,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Совет хүнүүд хадаа социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэхэ, 1974 оной түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые шэн зоригто, габшагай ажалаараа болзорhоонь урид дүүргэхэ байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет этигэнхэй.

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгаhаа).

КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУД ХӨӨРЭНЭ

Мүнөөдэр республикымнай коммунистнуудай ехэ хуралдаан — областной XXVIII партийна конференци хүдэлмэреэ эхилхэнь. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд энэ үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллаа. Олохон коллективүүд hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа.

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто манай заводой хүдэлмэришэд юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн юм. Байгша оной январь hара соо муу бэшээр хүдэлжэ гараабди.

Минии хүдэлдэг электромеханическа цехэй коллектив үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, 20 процентээр ехэ продукци бүтээн гаргаhан байна. Цехэй коммунистнуудай оруулhан хубита эндэ ехэ бии гээд хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, цехэймнай коммунистнууд эгээл харюусалгатай участогуудта хүдэлнэ бшуу.

Манай бригадада гурбан коммунист тоологдоно. Эдэнэр hайн шанартай продукци ехээр гаргаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байдаг. Бидэнэр халаан соогоо 18 электродвигателиин корпус тошылдожо бэлдэхэ даабаряа 26—27-до хүргэдэг байнабди. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таhагта тушаанабди. Манай бригадын коллектив юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Заводоймнай коммунистнууд минии юрын слесариин ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, областной партконференцидэ делегадаар hунгаhан юм. Энээнэйнь урманда бүри hайнаар хүдэлхэ, гэжэ найдуулнаб.

Ю. ФИЛИППОВ,
«Электромашина» заводой слесарь, коммунис ажалай ударник.

Ямар нэгэн ехэ хуралдаанда гү, али уулзалгада ошоходоо заабол хэлэхэ үгэтэй, дуулгаха зорилготой байха ёhотой юм гэжэ үшөө минии бага ябахада хэлсэгшэ hэн. Мүнөө шэбшээд үзэхэдэм, энэнь яhала зүб шэнги hанагдана. Юуб гэхэдэ, областной XXVIII партийна конференцидэ делегадаар hунгагдаhан намhаа хэн нэгэнэй хэжэ байhан ажал, туйлаhан илалта, хараалhан зорилго тухай асуугаа hаань, нюуса нөөлтэгүй хөөрэхэ юумэн ухаандам байхал даа. Түсхайлан хэлэбэл, бии кукурузашадай звеное 1963 онhоо хүтэлбэрилнэб. Үнгэрhэн арбан жэлэй туршада яhала дүршэжэ, зарим тэды илалта туйлагдаhаншье байха. Жэшээнь, наймадахи табан жэлэй туршада гектарай дунда зэргээр 142 центнер ногоон эшэ набша жэлдээ хуряажа абаhан hаа, үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада тэрэ 200 центнертэ хүргэгдөө.

Саашадаа энэ ябажа байгаа табан жэлэй дүүрэтэр жэл бүри гектарай дунда зэргээр 240 центнер болгохын тула 1974—1975 онуудта гектарай 300 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряаха зорилго хараалнабди. Энэ абаhан уялгаяа дүүргэхын тула даалгагдаhан 250 гектар поли дээрэ гансашье кукуруза бэшэ, харин наран сэсэг болон бобово ургамалнуудые холижо тарихаар шиидэнхэйбди. Энээнэй hайн талань гэхэдэ, ургасашье эрид дээшэлжэ, hайн шанартай силос абтаха байна.

Мүнөө звеномнай 3—4 механизаторhаа бүридэнхэй, хэрэгтэй трактор ба тарилга, хураалгын элдэб машина, техникээр хүсэд хангагданхай. Кукурузын тогтууритай баян ургаса хуряахын тула хабартаа поли дээрээ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ хэм соонь оруулхабди.

Ниитынгээ адууhа малые шэмэтэй hайн тэжээлээр хангахын түлөө хаба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа харуулаял гэжэ республикынгаа кукурузашадые мүрысөөндэ уриха байнаб.

В. Р. ЖАМБАЛОВ.
Химнын совхозой кукурузашадай звеное даагша.
Сэлэнгын аймаг.

ГОЛ АНХАРАЛНАЙ—АЖАЛШАДТА

Совет хүнүүдэй ажаhуудалые саашадань hайжаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Дэрээнэй совхозой дирекци, партийна, профсоюзай организацинууд, Дэрээнэй сомсоведэй гүйсэдком юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй туршада горитой хон ажал хүдэлмэри хээ.

Илангаяа ажалшадай депутадуудай нютагай совет энэ талаар эдэбхи ехэтэй. Совхозой ажалшадай ажаhуудалай али бүхы эрилтэнүүдые хангаха, соёлой ба элүүрые хамгаалгын хүдэлмэри hайжаруулха, тэдэниие хүтэлбэрилхэ асуудалнууд сомсоведэй сесси, гүйсэдком дээрэ, саг үргэлжын комиссинуудта харагдадаг, шухала шиидхэбэринүүд абтажа, тэдэниие бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг юм. Энэ хэрэгтэ сомсоведэй депутадууд, эдэбхитэд оролдосотойгоор хабаададаг.

Тэдэнэй бэелүүлдэг ажалай зарим тэдыень дурдаха болоо hаа, түбхын түрүүн ажалшадай үхибүүдэй байха ясли, саад, интернат, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинат, нарайлалгын гэр барилгада үнгэрэгшэ жэл ехэхэн анхарал хандуулагдаа юм. 70 үхибүүдэй байха ясли, саадай хүдэлдэг болоходо, олон бүлэ айл мал ажал дээрэ хүдэлхэ аргатай болоо. Гадна ажалшаднай нютагайнгаа комбинадта пальто, костюмhаа эхилээд, элдэб хубсаhа оюулна, хахархайгаа хадхуулна. нарайлалгын гэрэй хүдэлдэг болоhонhоо хойшо, мүн медпунктын материальна үндэhэ hууриин hайжарhанай hүүлээр хүн зоной дунда элүүрые хамгаалха хүдэлмэри ябуулхада арга боломжо ехэ болоо.

Имэнүүд ажал хүдэлмэринүүдые тоолобол, олон байха. Депутадууд Ж. Балданов, Д. Дудеева, Ц. Цыбиков болон ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгада хүдэлжэ ябаhан Е. Цыренова, Ц. Дондукова, Е. Догданова ба бусад даалгагдаhан ажалдаа харюусалгатай юм.

Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилhэнэй ашаар фермэ, отара, гүүртэнүүд дээгүүр ажаллажа байhан малшад эдеэ хоолой, эд бараанай зүйлнүүдые байранууд дээрэ худалдан абана. Соёлшод тэдэнэртэ кино, элдэб наада харуулдаг, уласхоорондын ба дотоодын байдалаар хөөрэлдөө.

Жэшээнь, КПСС-эй ЦК-гай совет арадта, партида хандаhан Хандалгые зүбшэн хэлсэлгэ манай Дэрээнэй совхозой ажалшадай дунда ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө, хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэhэн угтамжын түсэбүүдые абаа. Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлые ажалай амжалтаар дүүргэхэ байhанаа Дэрээнэй сомсоведэй депутадууд Д. Батуев, С. Бадмаева, С. Дашиев, Э. Будаева, С. Цыденова, М. Доржиев болон бусад бүхы ажалшаднай мэдүүлжэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаад, мүнөө унаhан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлнэ.

Хүн зоной ажаhуудалые hайжаруулга, тэдэнэй али бүхы эрилтэнүүдые саг соонь хангалга, элүүрые hайнаар хамгаалалга ажал хүдэлмэринүүдые бүри урагшатай, амжалтатай болгоно.

В. БАТОРОВ,
Дэрээнэй сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Хурамхаанай аймаг.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр 32,5 миллион үндэгэ суглу[...]жа гүрэндэ тушаадаг Сотниковой шубуунай фабрикын тахяашад горитой амжалта ту[...]ладагаараа холуур суурханхай юм. Мүнөө энэ томохон коллектив партиин ЦК-га[...] Хандалгада харюу болгон 1974 ондо бүхы дөө 42 миллион үндэгэ абаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрика соо. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ 1970 онойхитой сасуулхада, республикымнай промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 33 процентээр дээшэлээ.

☆ Наймадахи табан жэлэй hүүлшын гурбан жэлэйхитэй сасуулхада, табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада 1,3 дахинhаа үлүү мүнгэ зөөри капитальна барилгада хэрэглэгдээ.

☆ Гурбан жэлэй түсэбhөө гадуур 56,4 миллион түхэригэй промышленна продукци гаргагдаа. Энэ жэлдэ 1,3 миллиард түхэригhөө үлүүтэй проми[...]ленна продукци үйлэдбэрилэгдэхэ ю[...]

☆ Промышленностьда ажалай бү[...]сэ гурбан жэлэй туршада 25,3 про[...]тээр дээшэлhэн байна.

☆ Республика доторной гурбан [...] соо промышленна 25 томо предпри[...] объектнүүд ашаглалтада тушаагда[...] рэ тоодо, хүүргын түмэр хэрэгсэл[...]дые бүтээдэг завод, Сэлэнгын ЦКК-[...] Кабанска нугаhанай фабрикын ту[...]шын ээлжээн, Загарайн хилээмэнэй [...]вод гэхэ мэтэ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ НАРАН ДОРО

1972 оной декабриин 30-най үдэр манай агуу Эхэ ороной арадууд Совет Социалис Республиканудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярые тэмдэглээ hэн.

Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ Буряадай АССР-эй ажалшадай ехэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтада ехэ амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө Совет Социалис Республиканудай Союзай 50 жэлэй ойе тэмдэглэн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1972 оной декабриин 29-нэй Указаар Буряадаймнай Автономито Совет Социалис Республикые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаhан байна.

Үглөөдэр Улаан-Үдэ хотымнай оперо болон баледэй театрай ордон соо Арадуудай хани барисаанай орден барюулгада зорюулагдаhан, КПСС-эй Буряадай областной комитедэй ба республикымнай Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан болохонь.

Энэ суглаанда РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Михаил Алексеевич Яснов хабаадалсажа, Арадуудай хани барисаанай орден Совет Буряадаймнай туг дээрэ зүүхэнь.

Алексей БАДАЕВ

БАТА ХЭРЭМ

Түрэл оромнай
түгдэршэгүй бата хэрэм—
түбн дэлхэйн
түмэн зоной энхэрэл
нангин жэшээ,
наранай hаруул гэрэл,
мэргэн хэшээл,
мүнхэ нэрэл!
Урнхан энеэбхилгээрээ
урдаhаамнай Ильич даллана,
улаан тугууднай
уряалан далбана.
Галта тугуудтамнай—хадуур балта,
балта хадуур—амжалта, туйлалта,
хододоо, хаанашье илалта,
коммунизмда дабшалта!
Эсэсэйнгээ ойртохо бүри хэсэн,
эбдэжэ ядаал хархис хүсэн
сүлөөтэ арадуудай
сүхэришэгүй хүсэл—
хани барисаа,
халуун нүхэсэл.
Тээ тэрэ сайна
тэдэнэй араг яhан—
даншье богони байна
дай үүсхэгшэдэй ами наhан!
Одото оронойм эрхэтэн—
олон ондоо хэлэтэн,
угаа hайхан зүрхэтэн,
уг зорилго нэгэтэн—
ород, казах, буряадууд,
омогтой баряад дуу,
мүр мүрөө түшэлсэн,
будэрөөшэдөө дүнгэлсэн,
жэгтэй эбтэй хамтадаа
жэгдээр алхалан ябахадаа,
бүтээнэ эрэлхэг хэрэгүүдээ—
бодхооно домно, ГЭС-үүдээ,
үдхэнэ таладаа hүрэгүүдээ,
үдэшэнэ замбуулинда хүбүүдээ.
Тингэжэ ажабайдалнай бурьялна,
тингэжэ зол жаргалнай харьялна,
тингэжэ орон нютагнай хүгжэнэ,
тингэжэ хани барисаамнай
бэхижэнэ.
Хани барисаан — хүдэлмэриин
хүнхинөөн,
хурьгадай маараан, шэнинсыи
долгилоон,
хара тайгаар электровозуудай
эшхэрээн,
халуун сүя губяар сэсэгүүдэй
эбхэрээн...
Хани барисаан,
халуун нүхэсэл—
хамагые дабагша,
хана мэтэ, хүсэн!
Мандаха болтогой
мантан томо юртэмсэ,
гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан,
гэр гэртээ бэе бэеэ урилсаан,
хүн зоной амгалан урилдаан,
гүн сэдьхэлэй ярилдаан...
Урин нюдөөр
урда урдаhаа гэтэлсээн,
сагаан hаналаа,
сарюун бодолоо мэдэлсээн,
огторгой өөдэ
одото ракетэ шэдэлсээн,
амгалан тайбанай түлөө
аша үрэтэй хэлсээн,
хани барисаан,
халуун хүсэл—
ажалша хүнэй
арюун хүсэл!

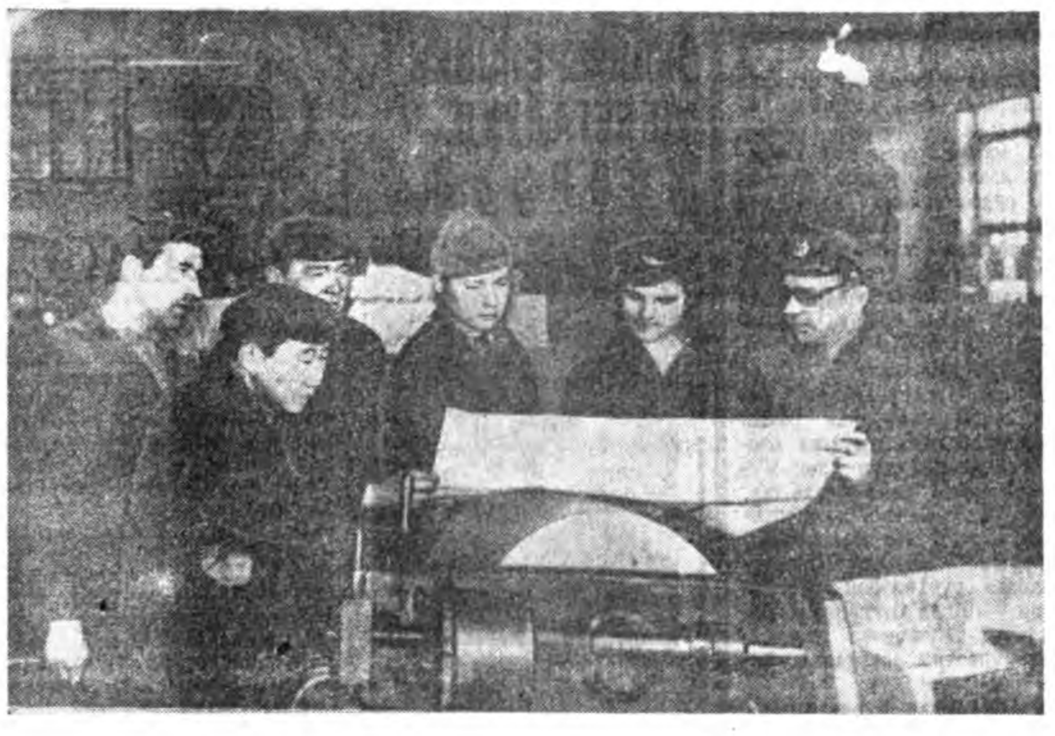

Улаан-Үдын локомотивна депогой электромеханическа цехтэ ород, украин, буряад, яхад, казах яhатанай түлөөлэгшэд олоороо хүдэлнэ. Эдэнэр эбтэй эетэйгээр, нэгэ hанал бодолтойгоор ажалаа хэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) электромеханическа цехэй түрүү хүдэлмэришэд буряад П. Ц. Сандаков, ород яhанай түлөөлэгшэд В. Г. Кириллов, Н. С. Рудкин, С. Л. Бакин, украинецууд А. А. Асавлюк, участогай мастер В. С. Богатырев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТЭМСЭЛ СООГУУР ШЭРЭЭГДЭhЭН ХАНИ НҮХЭСЭЛ

Түрэл Эхэ оронoо хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ, социалис нациинууд болон үндэhэ яhатанай хани барисаа, аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ аша габьяатай байhанайнгаа түлөө, экономическа, социально-политическэ болон соёл культурын хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые оруулалсаhанайнгаа түлөө манай Буряадай АССР ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, арадуудай хани барисаанай орденоор шагнагдаба гэhэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншахадаа, бидэ сэдьхэлни баяр баясхаланаар халин долгилоо бэлэй.

Тэрэ гүрэн түрын дээдэ шагнал республикымнай hүлдэ тэмдэг Улаан тугта үглөө зүүгдэхэлэ байна гэжэ дуулахадаа, бүришье баяртайб. Мүнөө манай Буряадай автономито республикын ажалшад түмэнэй аха дүүгэй хани барисаата ажал хэрэгые ниитын тодорхойлhон үндэр ехэ шагналтэ ха юм даа.

Россиин гүрэнэй заха жизаагаар оршоhон гээгдэнги, хоцоронги бага үндэhэ яhатанай ехэ бүлэдөө багтаан байhан СССР Союзай hая мүндэлhэн байхада, манай Буряад оронои нютагай али бүхы байдалынь ямар байгаа hэм? Мүнөө тэрээн тушаа бодоод, шэбшэжэ үзэхэдэ, ямар нэгэн талаарнь харагдаhан шэнги hанагдаха.

Манай аймагуудай нютаг, тосхонууд сагаантанhаа, хара дээрмэшэ булимтарагшадай эзэмдэлгэhээ hая сүм сүлөөлэгдэнхэй, Совет засаг түрые бэхижүүлхын түлөө, шэнэ социалис байдалай түлөө ширүүн тэмсэл соробхилжо байгаа. Тэрэ шиидхэхы сагай үедэ ленинскэ комсомолой эгнээдэ ябаhан, hайн hайхан, ажаргалта байдалай түлөө эрэлхэг шадал зэргээрээ хабаадалсаhан хүнүүдэй нэгэн бидэ энэ үнгэрhэн табинhаа гаран жэл соо манай Буряад ороной али бүхы нютагуудаар болоhон гайхамшаг ехэ хубилалтанууд намда үлэмжэ ехэ харагдадаг, сэдьхэл бэеэмни ороод лэ байдаг.

Эгээр манай Автономито Совет Социалис Республика агуу ехэ ород арадай, тэрэ ёhоной халуун туhаламжаар, аха дүү үндэhэ яhатанай бата бэхи нэгэдэлэй ашаар экономическа, социально-политическэ, культурна угаа ехэ амжалта туйлаа. Ганса нэгээрээ өөhэдынгөө хубиие шиидхэхэ гэжэ hэдэhэн ямаршье бага үндэhэ яhатан иимэ гайхамшагаар хүгжэн мандаха аргагүй байгаа.

Хүгжэнги томо индустриин үндэhэ hуури манда хэн табяаб? Ород арадай, аха дүү үндэhэ яhатанай хэдэ мянган түлөөлэгшэд лэ Буряадай гигант гэжэ алдаршаhан ЛВРЗ бодхоогоо. Ганса энэ бэшэ. Жэжэ бутархай үмсын ажалтаниие коллективизациин замда оруулха үедэ Октябриин революциин үлгы болгошо Ленинград хотын хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд болохо 25 мянгатанай габьяата ажал ябуулгые аха үетэн хэзээдэшье мартахагүйл.

Соёлойшье революциин хүгжэн бадаралга али олон жэшээгээр баримталагдаха байха. Юрэдөө, ород арадай, олон тоото үндэhэ яhатанай хани харилсаата, аха дүүгэй холбоо барисаата бүлэ соо багтан оролсожо, бүрин эрхэтэ, адли тэгшэ гүрэнэй байгуулажатай орон болон хүгжэн бэхижэhэн түүхые бодотоор гэршэлhэн жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа, захадань хүрэхэ гээшэ бүри бэрхэтэй хаш.

Энэ аха дүүгэй бата бэхи хани нэгэдэлэй үндэhэ hуури хадаа бүри Совет засагай түлөө, тэрэниие улам гүнзэгырүүлэн дэлгэрүүлхын түлөө эхин тэмсэлэй үедэ шэрээгдэжэ захалhан юм лэ даа. Мүнөө болоод байхада анар 1922 оной үе hанагдадаг. Хэрбээ ород нүхэдэй туhаламжа, дэмжэлгэгүйгөөр бата эмхитэй комсомолой организаци байгуулхамнай бэрхэтэйл hэн хаш.

Корнил Языков, Дарма Жанаев, Сергей Трунев, Базаржап Будаев, Пётр Посырев, Санжи Ширабон, Николай Козлов, Жамьян Эрдынеев— эдэнэр лэ коммунис залуушуулай анха түрүүшын эмхи байгуулгада эдэбхитэй хам оролсоhон юм. Иимэ үндэhэ яhатанай хани нэгэдэл нютаг бүхэндэл шэрээгдэжэ, улам хатуужан бэхижэhые, мүнхэжэн хүгжэhые түүхэ гэршэлнэ.

Тэрэ хатуу сагай тэмсэл соогуур шэрээгдэhэн хани холбоото аха дүүгэймнай барисаан улам бэхижэг лэ!

Д. ЦЫДЕНОВ,
тусхай пенсионер,
1925 онhоо
КПСС-эй гэшүүн.

ТОО, БАРИМТАНУУД

★ ССР Союзай байгуулагдаhаар үнгэрhэн 50 жэлэй хугасаа соо Буряад ороной экономико ба соёл культура хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, арад зоной hуудал байдалда үзэгдөөгүй ехэ хубилалтанууд болоhон байна. Энэ үе соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 786 дахин ехэ болобо.

★ Республикада СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал хүдэлнэ. Мүнөө хамтадаа эрдэмэй 20 доктор, 500-гаад кандидат ажаллана. Тэдэнэй дунда олон яhатанай түлөөлэгшэд бии.

★ Дүрбэн институт, тусхай дунда 23 hургуули, юрэнхы эрдэмэй 577 hургуули тоологдоно. Республикын бүхы хүнүүдэй дүрбэнэй нэгэ хубинь hуралсана.

★ Республика дотор хэдэн арбаад үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр ажаhууна, ажаллана. Ганса Зүүн-Сибириин культурын институтда Советскэ Союзай 30-аад яhатанай түлөөлэгшэд hуралсана.

★ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ 11.286 хүн—зуутаад яhатанай түлөөлэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Тэдэнэй тоодо Буряадай республикын 32 түлөөлэгшэ оролсоно.

★ Республикын хүдөө ажахыда дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй 4460 гаран мэргэжэлтэ хүдэлжэ байна.

АХА ДҮҮНЭРЭЙ АЛЬГАН ХАЛУУН

ХАНИ БАРИСААН... Энэ үгэ дуулаха, шагнаха бүхэндөө уужам дэлтэр Эхэ оронойнгоо олон яhатанай түлөөлэгшэдые нюдэндөө хараад орхидогби. Үнэхөөрөөшье, манай агуу СССР ороной байгуулагдаhаар 50 гаран жэлэй туршада ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай эли тодо жэшээ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан дээрэ харагдана бшуу. Хаанашье ябахада, ямаршье коллектив, предприяти, ажахыда ошоходо, олон яhатанай түлөөлэгшэдhээ бүридэhэн бригаданууд хүдэлнэ.

Мүнөө манай Буряадай АССР-тэ дүшэ гаран яhатан ажаhууна, ажаллана. Улаан-Үдэ хотын гудамжануудаар ябаад үзэгты. Яhатан бүхэнэй түлөөлэгшэдтэй эндэ золгохот.

Удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна соёл культуратай болохо хэрэгтэмнай манай агуу ехэ аха—ород арадай түлөөлэгшэд ехэтэ туhалhан байна. Уран зохёол, уран зураг, хүгжэм болон бусад hалбаринуудай хүгжэхэ хэрэгтэ тэдэнэй оруулhан хубита ехэ.

30-аад онуудые hанаад үзэе. Буряадай хүгжэмэй хүгжэлтын эхин дээрэ ород нүхэднай байгаа. Жэшээлхэдэ, композиторнууд Н. Н. Тихонов, В. И. Морошкин, Б. Д. Гибалин, Н. М. Хлопков болон бусадай габьяа эндэ ехэ. Тэдэнэй туhаламжаар манай композиторнууд хүгжэмэй эрдэм hургуули шудалhан, тэдэнэй нүлөө доро зохёохы ажалай үргэн харгыда гараhан байна.

Мүнөө Москва хото оролхо бүхэндөө манай союзна республиканудай композиторнуудтай уулзадагби. Хөөрэлдэхэ, хэлсэхэ юумэмнай угаа ехэ байдаг.

Минии зохёохы ажалда туhалhан, нүхэр ёhоной дурадхал hанамжануудые хэлэhэн хүнүүд олон байха. Жэшээлхэдэ, «Инаг дуранай түлөө» гэhэн баледые Москвагай композитор Борис Сергеевич Майзель гэгшэтэй суг бэшээ hэм.

Тингээд hүүлдэнь би табан балет бэшээб. Энэ хэрэгтэмни ород нүхэд нилээд туhалhан байха.

Манай хүршэ республика — Яхадай АССР-эй композиторнуудтай манай холбоо барисаан ехэ hайн. 1963 ондо би тэдэнэй уряалаар Яхад орондо ошоо hэм. Яхадай районуудаар олон хоногой туршада ябажа, арадай аман зохёол, дуунуудые суглуулhан байнаб. Яхад арад манай буряадуудтал адли аман зохёолоор ехэ баян юм. Яхадай тосхон, hуурнинуудаар хоёр hара үлүүтэй ябаад байхадаа, энээниие hайн ойлгожо абааб. Хаанашье ябахадамни, яхад нүхэд намайе баяртайгаар угтан абажа, хүндэтэй айлшан мэтээр намтай хөөрэлдэдэг бэлэй. Тингэжэ би поэт Серафим Элляй гэгшын зохёолой удхаар «Чурумчуку» гэжэ балет бэшэhэн байнаб. Энэ балет 1964 ондо Яхадай хүгжэмтэ театрай сценэ дээрэ табигдаа hэн. Мүнөөшье болотор энэ балет табигдажал байhаар. Харагшадай зүгhөө би олон тоото бэшэгүүдые мүнөөшье абанаб.

Хальмагай АССР-тэ би хэдэн дахин ошоhомби. Тэндэ ябахадаа, мүн хальмаг арадай аман зохёол, дуунуудые суглуулжа, тэдэниие шудалха хэрэгтэ ехэхэн сагаа гаргаа hэм. Тингэжэ хальмаг арадай агуу үльгэр «Джангарай» аялгаар балет бэшэhэн байнаб. Энэ балет мүнөө Хальмагай АССР-тэ табигдаhаар.

Ингэжэ аха дүү республиканудай композиторнуудтай харилсаа холбоотой байхада, ехэ hайн. Нэгэ талаараа, энэ харилсаа холбоон зохёохы ажалда ехэ нүлөөтэй, нүгөө талаараа, хани барисаанаймнай баталжаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байдаг.

Хани барисаан... Ямар hайхан үгэб даа! Арадуудай хоорондохи хани барисаанай үгы hаа, ямар байха hэмбибди гэжэ заримдаа бодолгото болохош. СССР-эй арадуудай хани барисаан бата бэхи.

Мүнөө минии Буряадай АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай ордениие барюулхаа байхадань, баяр омогорхолой мэдэрэл досоо эжэ эхигүй түрэнэ.

Аха дүүнэрэй альган хэзээдэшье халуун. Харилсаа холбоотой аха дүү арадуудай хани барисаан совет наран доро улам батажана, батажахашье.

Ж. БАТУЕВ,
композитор, РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша.

АРЮУН НАНГИН НҮХЭСЭЛНАЙ

Манай ороной олон яhата арадуудай совет гүрэн түрэ соо аха дүүгэй холбоо барисаатайгаар түбхинэhэн ушар болбол Агуу ехэ Октябриин социалис революциин гайхамшаг туйлалтануудай нэгэн, ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай ба коммунис партиимнай сэсэн мэргэн хүтэлбэриин бодото гэршэнь болонхой.

Энээн тухай би Эсэгэ ороноо фашис булимтарагшадhaа хамгаалжа ябахадаа, түрүүшынхиеэ горитойхоноор сэдьхэжэ үзөө бэлэйб. Манай саперуудай ротодо ород, белорус, украин, татар хүбүүд ябагша hэмди. СССР оромнай бултандамнай дүтөөр hанагдадаг, ами бэеhээмнай үнэтэйгөөр үзэгдэдэг бэлэй. Бидэ, олон яhатанай хүбүүдтэ, социалис революциин асарhан туйлалтанууд адлихан хайратай байгаа юм. Тэрэнэй аша туhынь бэе дээрээ үзэhэн ба дэлхэйн ажалшан арадай жаргалта ерээдүйе нээhынь ойлгоhон хадаа эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэхэ, фашистнарые бута сохихо ёhотойбди гэлсэгшэ hэмди. Шуhата дайн байлдаан соогуур ород хүбүүе белорусай, белорус хүбүүе казахай, казах хүбүүе буряадай, буряад хүбүүе татарай ами бэеэ хайрлангүй абархые, нүхэрэйнгөө түлөө, совет Эхэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэхыень оло хараа hэм. Би оороошье Белоруссиин газар дээрэ ехээр шархатахадаа ондоо яhатанай газар уhанай түлөө шуhaa адхабаб гэжэ hанаагүй бэлэйб. Тиигээд мэдээ табинхай хэбтэhыемни ород хүбүүнэй оложо абарhан байхадань, ондоо арадай хүбүүн аад, минии түлөө юундэ hанаагаа зобоо юм гэжэ гайхаагүй бэлэйб. Юундэб гэхэдэ, манай ороной арадуудай хани нүхэсэлэй, ажаhуудалай холбоо барисаан иимэ дүтэ, шэнэ удхатай, түрүү ёhо гуримтай болоhон байгаа.

Энэ нэгэдэлнай амгалан байдалаймнайшье үеын илалтануудые шэрээнэл даа. Минии эхэ, эсэгэ Татарhaa ПВЗ барилсахаяа ерэhэн юм. Би мүнөө түрэл Буряадтаа Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводто хүдэлнэб. Суг ажалладаг нүхэдэймни дунда, юрэдөө, ямар яhатан үгыб даа,—булта бии! Тиигээд бидэндэ совет хүнүүдтэ хэнэймнай ямар яhанайнь, ямар нютагhaa ерэhэниинь хамаатай бэшэ байдаг. Юундэб гэхэдэ, эрхэмнай адли тэгшэ, Эхэ оромнай нэгэн. Иимэ жаргалhaa ондоо ехэ жаргал, иимэ хүсэнhөө ондоо ехэ хүсэн дэлхэйдэ үгы гэжэ hанадагби.

Х. РЕЗБАЕВ,
Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн, Алдар Солын орденой кавалер.

Оронноймнай олохон яhанай түлөөлэгшэд Зүүн-Сибириин культурын институтда hуралсажа, режиссёрой, дирижёрой, библиотекариин мэргэжэлнүүдые шудална. Эндэ нарата hайхан Арменнhээ, дунда Азиhаа, шэрүүн хүйтэн Яхад оронhoo ерэhэн элдэб яhатанай түлөөлэгшэдтэй уулзажа болохоор юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн-Сибириин культурын институдай театрай факультедэй студентнэр (түрүүшын ряд, зүүн гарhaa) буряад яhанай Л. Бадмажапова, татар яhанай Л. Карбаинова, яхад яhанай М. Никитина, (хоёрдохи ряд зүүн гарhaa) украин яhанай Н. Холмогорова, буряад яhанай Л. Хахалова, корей яhанай басаган Л. Кучугурная, казах яhанай Е. Игнатьева гэгшэд hуралсалдаа ошожо ябана.

Ц. ЦЫРЕНЖАНОВАЙ фото.

КПСС-эй ЛЕНИНСКЭ НАЦИОНАЛЬНА ПОЛИТИКЫН АША ҮРЭ

Манай орондо дэлхэйн түүхэдэ анха түрүүшынхеэ олон яhатанhaa бүридэhэн арадуудан аха дүүгэй хани барисаата социалис гүрэн байгуулагдаhаниинь мэдээжэ. Сүлөөтэ совет арадуудай хоорондохи эбтэй эетэй ажабайдалай hалбаринуудай бадарhаниинь Совет Социалис Республиканудай Союзай тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үедэ тон тодоор гэршэлэгдээ. Эгээл тэрэ үедэ гүрэнэймнай дээдэ захиргаанай шиидхэбэреэр Арадуудай хани барисаанай орден бии болгогдоо hэн. Тиихэдэ оронаймнай бүхы союзна болон автономито республиканууд, автономито областьнууд болон национальна округууд энэ орденоор шагнагдаа юм. Тэдэнэй тоодо манай Буряадай Автономито Совет Социалис Республика оролсоо. Энэнь манай республикын ажалшадай совет арадуудай хани барисаае, харилсан туhалалсаалгын бэхижүүлгэдэ ехэ габьяатай байhаниие, экономическа, социально-политическэ болон соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаhаниие гэршэлhэн шагнал болоно.

Буряадай Совет Социалис Автономито Республикын түүхэнь манай түрэл Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын бодото дээрээ илан мандаhанай эли тодо гэршэ болоно.

Манай арадуудай бодото түүхэнь, тэдэнэй зол жаргалта байдалынь агуу Октябриин социалис революциhаа эхи захатай юм. Имагтал Октябриин революциин илалтын ашаар оронноймнай арадууд социальна болон национальна талаараа сүлөөрэнхэй гээшэ.

Коммунис партиин ударидалга доро революциин илахатай хамта манай Буряад орондо анха түрүүшынхеэ хүдэлмэришэд, үгытэй таряашад болон солдадуудай Соведүүд байгуулагдаа бэлэй. Зарим нютагуудта тэдэ Соведүүдтэ ород, буряад ажалшад хамтаран нэгэдэдэг байhан түүхэтэй.

Энэнь урдань ямаршье эрхэ сүлөөгүй мүлжэгдэгшэ, ядуу, барга байдалтай байhан буряад арадай эгээн түрүүшынхеэ өөрын гүрэн түрэ тогтоолгын сэхэ замда орожо эхилhэниие харуулаа.

Ороной бусад арадуудан, нэн түрүүндэ агуу ехэ ород арадай аха дүүгэй туhаламжын ашаар Буряадай дэбисхэр дээрэ хаанта, капиталис засагай эзэмдэлгэ усадхагдаа hэн. Шэрүүн хатуу граждан дайнай үедэ хариин хорото эзэмдэгшэдэй сагаантанай засагые манай хүдэлмэришэд, таряашад усадхажа шадаhаниинь элитэ. Тэрэ дайнай үедэ ород, буряад ажалшадай хоорондохи сэрэгэй политическэ холбоон байгуулагдажа, улам саашадаа хатуужаhан юм. Энэнь Владимир Ильич Ленин түрүүтэй Коммунис партиин сэсэ мэргэн политикын аша үрэнь мүн.

Граждан дайнай илалтаар түгэсэhэнэй ашаар Буряад орондо совет гүрэн түрэ тогтоохо арга боломжо бии болоо hэн. Манай Буряадай совет автономиин эхиндэ арадуудай агуу багша Ленин байhаниинь мэдээжэ. 1920 оной октябриин 13-да Ленин багша өөрынгөө гараар бэшэhэн документ соогоо буряадууд болон бусад зүүн зүгэй арадуудта автономи олгохо тухай заагаа hэн. Тэрэнэй ёhoop партиин ЦК-гай Политбюро буряадуудта совет автономи олгохо гэhэн шиидхэбэри абаhан юм.

Энээнhээ урда тээ хэзээдэшье үзэгдөөгүй ехэ үргэн hайхан зам буряад арадай үмэнэ нээгдэбэ. Автономито республикын бии болоходо hoo хойшо имагтал табан жэлэй хугасаа соо манай түрэл республика туйлай ехэ түүхын, социально-экономическа, соёл культурын талаар алхамуудые хэhэн юм.

hүүлэй табан жэлэй туршада манай арад социальна хүгжэлтынгөө талаар түүхэтэ ехэ алхам хээ. Манай нютагта капитализмын, тэрэнэй үшөө урда тээхи байгуулалтануудай үлэгдэлнүүд бүри мүhэн усадхагдажа, социализм амжалтатайгаар байгуулагдаа. Бүхы совет оронтоёо хамта бидэнэр хүгжэнги социализм байгуулаад, коммунизмын hаруул hайхан байшан байгуулжа байнабди.

Манай арадай агуу ехэ социальна туйлалтанууд гэхэдэ, хүниие мүлжэлгэ, дарлалта хэтэдээ усадхагдаад, мүлжэгшэ ангинууд үгы хэгдээд, мүнөө хоорондоо бата бэхи холбоотой, хани барисаатай хоёр ангинууд — хүдэлмэришэд ба таряашад — оронноймнай эзэд болонхой. Социализм ба коммунизм байгуулалтын саашанхи хүгжэлтын үедэ эдэ хоёр ангинууд бэе бэетэеэ улам бүри дүтэлжэ, нэгэн ниитэ хүсэн болохо тээшээ шэглэжэ ябана.

Буряадай автономито республикын экономикын талаар туйлаhан амжалтанууд илангаяа ехэ юм. Республикадамнай, урдань хооhон шахуу газарта, мүнөө үсын томо томо, эрдэм, техникын hүүлшын туйлалтанудай ёhoop түхеэрэгдэhэн олон тоото фабрика, заводууд байгуулагданхай. Үнэхөөрөөшье, мүнөө манай республикада ямар ехэ, хүгжэнги промышленность, транспорт, хэлхээ холбоон бии гээшэб! Республикымнай ниислэл — Улаан-Үдэдэ самолёт, суднанууд болон бусад орёо машинануудые, олон янзын приборнуудые бүтээдэг заводууд ажаллана. Үшөө дайнай урда тээхи түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ байгуулагдаhан локомотив-вагон заhабарилгын шэлэй гэхэ мэтэ томо томо заводууд, мяхаанай-консервын комбинат, мүн нарин сэмбын фабрика болон бусад предприятинууд республикымнай нэрые ороной бусад олон газарнуудаар суур хуулна.

Республика доторнай машина бүтээлгын, барилгын, энергетикын, модо бэлэдхэлэй болон болбосоруулгын, эдеэ хоолой, ашагта малта-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи хуудаhанда).

КПСС-эй ЛЕНИНСКЭ НАЦИОНАЛЬНА ПОЛИТИКЫН АША ҮРЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта).

малнуудые ашаглалгын, хүнгэн болон бусад промышленностиин олон һалбаринууд болонхой хүгжэжэ байна.

Табин жэлэй туршада республикын промышленна продукци бүтээн гаргалга 886 дахин ехэ болоо. Энээнэй ашаар Буряадай республика мүнөө Зүүн Сибириин экономическа районой бүхы промышленностиин гаргадаг продукциин арбан процентые бүтээжэ гаргана. Гэхэтэй хамта, зарим шухала продукцяар бүришье ехэ һуури эзэлнэ. Жэшээнь, томо электродвигательнуудые бултыень манайда бүтээдэг, сонхын шэлэй 84 процентые, автомобильнууд дээрэ табигдаһан крануудай — 73 процент, приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд — 67 процент, гэхэ мэтэ.

Буряадай республикада транспорт, хэлхээ-холбоон онсо ехээр хүгжэнэ. Түмэр харгы нэмэгдэн татагдаа, тэрэнэй ехэнхинь экектрын хүсэндэ оруулагданхай. Агаарай, автомобильна, гол мүрэнэй транспорт шэнээр байгуулагдаа. Республикын бүхы тосхон газарнууд электрын элшэдэ оруулагдажа, телефон, телеграф, радио болон ехэнхи газарнуудта телевидени бии болонхой.

Промышленностиин, транспортын хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэн анги мүн лэ нилээд ехээр ургаһан байха юм. Хэрбээ 1926 ондо республикын арад зоной 3,9 процентнь хүдэлмэришэд байгаа һаа, 1970 ондо тэдэнэр 63 процент эзэлһэн байна. Иимэ болохолоороо, Буряадай автономито республикын промышленна талаараа онсо ехэ хүгжэлтэнь манай партиин ленинскэ национальна политикын аша үрэнь, тэрэнэй түүхэтэ ехэ туйлалтын гэршэ болоно.

Совет засагай үедэ Буряадай республикын хүдөө ажахын түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлаа. Энээнние нэгэ хэдэн тоо, баримтанууд элитээр гэршэлнэ. 1923 онһоо 1972 он болотор тарилгын талмай 6 дахин ехэ болоһон, орооһо таряан 6 дахин ехээр абтаһан, адуу малай тоо толгойнь нилээд олошорһон байна. Жэшээнь, хонидой тоо 456 мянганһаа 1902 мянга хүрэтэр олошороо.

Совет орондо ленинскэ национальна политикын бэелэлые соёл культурын хүгжэлтын жэшээ дээрэһээ хаража болоно. Совет засагай үедэ буряад арад социалис соёл культуратай болоо. Урдань буряад арад зон бүхыдөө шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй, мунхаг харанхы байдалтай байһан гээшэ.

Соёл гэгээрэлэй гуламтанууд, һургуулинууд гэхэ мэтэ үгы шахуу бэлэй.

Автономито республикын байгуулагдаһанһаа хойшонхи табин жэлэй туршада бодото дээрээ соёл культурын революци манда болоһониинь мэдээжэ. Мүнөө үедэ манай республикын бүхы зон юрэл үзэг бэшэг мэдэхэһээ байтагай бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлжэ байна. 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ республикадамнай 586 һургуули ажаллажа, тэндэ 178 мянга шахуу һурагшад эрдэмдэ һурана.

Совет Буряад республикада мүнөө олон тоото соёл гэгээрэлэй гуламтанууд хаа хаанагүй олоор байгуулагданхай. 1972 ондо 642 клуб, 579 библиотекэ, мүн музейнүүд, театрнууд арад зоной дунда туйлай ехэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Манай республикын соёл гэгээрэлэй талаар туйлаһан амжалтануудые эрдэм, наукын, дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудай хүгжэлтэ дээрэһээ эли тодоор харанабди.

Республикын ниислэл Улаан-Үдэдэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал хүдэлнэ. Эндэ эрдэм шэнжэлэлгын гурбан томо институт, хэдэн таһагууд ороно. Мүн тэрэшэлэн эндэмнай дүрбэн дээдэ һургуули, 23 тусхай дунда һургуули бии. Тэндэнь дүшэ гара мянган студентнэр һуралсана.

Урдын Буряад оронпоо имагтал ганса хэдыхэн хүн эрдэмтэд боложо шадаһан байдаг. Харин мүнөө республикадамнай 1972 оной бүридхэлөөр, 1722 эрдэмтэд, тэрэ тоодо 20 доктор, 500 кандидадууд ажаллана. Совет засагай үедэ Буряад орондомнай хүгжэнги өөрын үндэһэн литература, искусство байгуулагдаад, гансашье үргэн ехэ Совет орон дотороо бэшэ, мүн хилын саанашье суутай болонхой. Эдэ бүгэдэ тобшо баримтанууд манай арадай туйлаһан амжалтануудые, Коммунис партиин национальна политикын һалбаран мандажа байһание юунһээшье үлүүгээр гэршэлнэ.

Мүнөө Буряадай республикын бүхы аймагуудта, бүхы предприятинууд, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаануудта буряад,ород болон бусад олон яһатад эбтэй эетэйгээр, аха дүү мэтээр хамта ажаллана. 1970 оной мэдээгээр манай республикада 95 яһатанай түлөөлэгшэд ажаһууна. Эдэ жэшээнүүд Совет ороной алишье республикадахи байдалтай адли байһые харуулаа, манай орондо бүхы арадуудай хани барисаанай һалбаран мандажа байһание, пролетарска интернационализмын илаһание гэршэлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд ойрын жэлнүүдэй туршада оронойнмнай хүгжэлтын тодорхой программа заажа үгөө һэн. Манай арад съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ехэ шэн габьяа, ажалай баатаршалга гаргана. Энэнь 1973 оной дүнгүүд дээрэһээ харагдана.

Партиин Центральна Комитедэй декабриин (1973 он) Пленум юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй зорилгонуудые тодорхойлбо. Мүнөө бүхы совет хүнүүд, тэрэ тоодо манай Буряадай республикын ажалшад түрэл партиингаа уряалаар энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр эрмэлзэнэ, бодото хэмжээнүүдые хараална. Энэнь Совет ороной экономическа, политическэ болон бүхы хүсэ шадалыень улам саашадань бэхижүүлхэ, арьбадхаха байһаниинь лабтай.

Б. БАТУЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор.

Хани барисаан... Буряад хэлэнэй словарьта үнинэй байһан үгэ юм аабза. Харин мүнөөнэйнгөө гүнзэгы удхые имагтал совет үе сагта олоо гэжэ һанахаар юм. Манай ороной 22 миллион 272 мянга гаран дүрбэлжэн километр хэмжүүртэй дэбисхэр газар дээрэ зуу һайса гаран яһатан ажаһуудаг. Тэдэнэр барандаа адли тэгшэ эрхэтэйнүүд, аха дүүгэй хани халуун барисаатай.

«250 МИЛЛИОНОЙ НЭГЭНБИ»

Манай республикые абажа харабал, үни холын сагһаа хойшо энэ нютагта ажаһуудаг байһан буряад,ород, оротон зонһоо гадна мүнөө манда дүшөөд яһатанай түлөөлэгшэд бии юм гэжэ һүүлэй үеын тоо бүридхэл элирүүлээ юм.

Тэдэнэй заримтайшье уулзажа хөөрэлдэхэ даабари намда үгтэһэн байгаа. Минии талаан болоходоо, заримтайнь Улаан-Үдын гудамжада уулзашооб. «Ангуушанай урдаһаа ангынь гаража ерэбэ» гэжэ ородой мэдээжэ хошон үгэ бии агша гэжэ һанахатаймни адли, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто 19 жэлдэ хүдэлжэ байһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан, минии үнинэй танил **М. Г. Рандин** мэндэшэлэнгээ, иигэжэ асууба:

— Юундэ миһэлзээбта? Баяртай ябана алтайт?

— Баяртай даа! Республикадамнай Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдахань гэжэ дуулаа һэн гүт? — гэбэб.

— Дуулаа, дуулаа. Тиихэдээ бултадаа баярлаха ёһотой бэшэ аалди?

— Зүб даа! Хани барисаан тухай Та, Михаил Григорьевич, юу хэлэхэ байнат?

— Хани барисаан гэнэ гүт? Хани барисаагүй һаа, манай арад үнгэрһэн дайнда муу-хай хара фашизмые илахагүй һэн. Хани барисаагүйгөөр дайнай хойто жэлнүүдтэ ажал дээрээшье амжалта туйлахагүй һэмди. Би дайнай эхилһэн жэлдэ 17-той ябааб. Залуугаар танкист боложо, дайнда хабаадааб. Би өөрөөород хүн гээшэ аабзаб даа. Харин дайнай дүлэн соо ямаршье яһанай хүбүүдтэй нүхэсэжэ, хүсөөг хилээмэеэ, халбага кашаяа хубаажа эдижэ, хамта дайсанаа сохижо, хамга танк соо дүрэжэ ябаабди. Хани нүхэсэлэй ашаар лэ муу хара золигуудые дараабди...

Гога Чабукианитай Улаан-Үдын вокзал дээрэ уулзажа, дээрэ нүхэр Рандинһаа һурагшаяа һураа һэм. Энэ хадаа грузин хүн, 20 наһатай, манай республикада сэрэгэй алба хэдэг. ВЛКСМ-эй гэшүүн. Тэрэнэй обогые дууламсаараа, ехээр һонирхожо:

— Та, Гога, суута балетмейстер Чабукианиин түрэл бэшэ аабзат? — гэбэб.

— Бэшэ, адли обогтойнуудбди. Та манай Чабукианиие мэдэхэ гүт?

— Тэрэнэй табиһан «Демон» гэжэ баледые Ленинград хотодо хараа һэм. Демониие Чабукиани өөрөө наадаа һэн. Амаргүй һайн балет һэн.

— О! Эндэхи хүнүүд манай уран зохёолшодые хуу мэдэдэг лэ. Би мүнөө буряад зохёолшодые уншанаб. «Газарай хүбүүн» гэжэ балет хараа һэм...» Та хани барисаан тухай асуугаа һэн бээзт? Юун гэхэ юм даа. Хани барисаан гээшые теоретическээр би үнинэй мэдэдэг һэм. Харин практическаар? Би армида хани барисаанай сэн һайн мэдээб. Ород, буряад, узбек — элдэб яһанай хүбүүдтэй би алба хэнэб. Нүхэдтэеэ эбтэй һайханаар байхада, Сибириин хүйтэншье аймшагтай бэшэ. Һурагдаа. Би албаяа дүүргэхэдээ, иишээ үлэжэшье болохоб. Энэ хоёр гарни хаанашье хэрэгтэй. Эндэ барилганууд ехэ болоно. Юрэдөө, би бодожо үзэхэб. Нараар элбэг Буряад орондо би дурлангиб. Танай республикада Арадуудай хани барисаанай орден барюулхань гэжэ дуулааб. Нютагаархидайнгаа зүгһөө буряад арадые амаршалнаб!

— Хани барисаан тухай минии һанамжа ямар бэ гэжэ гү? — гэжэ, багша **Валентина Николаевна Жапова** бодолгото болобо. Энэ нүхэрнай Буряадай Хүн зониие ажаһуулалай талаар хангадаг министерствын һуралсал-үйлэдбэриин комбинадта завучаар хүдэлдэг.

— Хани барисаан гэжэ манай ороной хүн зоной шуһа мяханда орошонхой гээ һаа, зүйтэй байхал даа. Би олон жэлдэ хүдөөгэй һургуулида багшалааб. Ород, буряад, чуваш, украин — элдэбын яһанай хүүгэдтэ ном зааха ушар болодог һэн. Ямаршье яһанай үхибүүд адли юм даа. Булта һонюушархуу, үхибүүн хадаа адли оромгүйхэнүүдшье байха. Алдарта Коммунис партиин ударидалга доро ленинскэ национальна политика илажа, бидэ манай орон соо хаанашье ябахадаа, гэртээ ерэһэндэл, ондоо яһанай хүнүүдтэй аха дүү мэтэ болошодог гээшэ аабзабди. Мүнөө республикымнай тугта гурбан орден ялархань. Иимэ ушар хадаа имагтал манай орондо үзэгдэхэ ёһотой юумэн ха юм! — гэжэ тэрэ харюусаа.

Манай республикада баруун областьнуудһаа зөөжэ ерээд, хоёрдохи нютагаа оложо түбхинэһэн хүн олон. Мүнөөшье ерэжэ байдаг ааб даа. 1940 ондо Курска областьһоо эхэ, эсэгэтэеэ зөөжэ ерээд, Яруунын аймагай «Победа» колхоздо түбхинэһэн нүхэдэй нэгэн — Иван Степанович Новиковтой телефоноор хөөрэлдэжэ, үнөөхил асуудалаа табяа һэм.

— Би анхан Буряад нютаг ерэхэдээ, арба гаратай ябааб. Шэнэ газар үзэхэ гэжэ ехэл баяртай ерээ һэн бээзб, — гэжэ И. С. Новиков үһан буряадаар урдаһаамни дуугарба. — Ерэхэдэмнай, буряад нютагта эльгээжэ, бидэ Эгэтын адагта түбхиноо һэмди. Эсэгэмни эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай үедэ гартаа буу барижа, түрэл газар үһаяа хамгаалалсаа. Дайнһаа бусажа ерэхэ хубигүй байгаа. Дайнда алдалһан 58 хүбүүдэй дурасхаалда табиһан хүшөө Эгэтын адагта бии. Тэдэ 58 нютагаархидаймнай дунда миниишье эсэгын нэрэ бии. Эсэгын нэрэ нэрлүүлжэ ябаһан үри бэенэрынь булта һайнууд һуудагбди. Би өөрөө машинын жолоошонби. 250 миллион совет хүнүүдэй нэгэнби гэжэ һанажа ябахада, урматай ха юм даа...

Зүб лэ даа! «250 миллионой нэгэнби» гэжэ хүн бүхэн мэдүүлхэ эрхэтэй.

Ц. ДОНДОГОН.

КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУД ХӨӨРЭНЭ:

Манай институт Буряад орондо түрүүн байгуулагдаһан дээдэ һургуулинуудай нэгэн мүн. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэдэг зүүн зүгтэхи томо институт болохоһоо гадна, олон ондоо һалбаряар эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Эдэнь бултадаа республикын хүдөө ажахын үйлэдбэридэ туһатай шэнжэлэлгэнүүд болоно.

Малай анатоми үзэдэг. шэнжэлдэг кафедра манай эндэхи эрхэ байдалда тааранги аад, ашаг шэмэ ехэтэй һайн үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ талаар эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри үнинэй ябуулдаг юм. Элитэ ветеринарна эрдэмтэн, Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша, профессор И. А. Спирюховой ударидалга доро энэ хүдэлмэри ябуулагдаа.

Мүнөө энэл шэглэлыень үргэлжэлүүлжэ, шэнжэлэлгын хүдэлмэри эрхилэгдэнэ. Эбэртэ бодо малай, һарлагай, хонидой, олзоборилгын амитадые (норка) шэнжэлхэ талаар ажал хэгдэнэ, эдэ асуудалнуудаар олон шэнжэлэлгэнүүд хэблэгдэнхэй. Олонхинь теоретическэ шэнжэтэй. Тингээшье һаа, селекционно-племенной хүдэлмэридэ хэрэглэхээр байха юм. Намтай хүдэлдэг аспирант А. В. Арсентьев Забайкалидахи нарин нооһотой хонидой анатоми, яһа бэеын бүридэл тухай докторско диссертаци бэлэн болгоо, доцент Б. Ж. Цырендоржиев мүн лэ докторско диссертаци бэлдэжэ байна.

К. А. ВАСИЛЬЕВ, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор, хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

★ «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Новокузнецк хотодо классическа барилдаагаар мүрысөөн эхилбэ. Манай республикын нэрэ солые спортын мастернууд Аркадий Порываев, Нима Ивахинов болон бусад хамгаалха юм.

★ Дүрэ буляалдаагаар һурагшадай дунда Новосибирск хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадаһан 14 командануудай дунда манай эдиршүүл табадахи һуури эзэлээ. Бүхэшүүл соохоо Зэдын аймагай Дэдэ-Үшөөтэйн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Виктор Абушеев һайн амжалта туйлаа. Тэрэ түгэсхэлэй барилдаан дээрэ шүүгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Һурагшадай дундаһаа Виктор Абушеев РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абтаба.

★ Грозный хотодо хүдөө ажахын техникумүүдэй спортсменүүдэй дунда ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрэ буляалдаагаар боложо дүүрэбэ. Эндэ хабаадаһан Ивалгын гидромелиоративна техникумэй команда дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

В. БАДМАЕВ.

☆ ФИГУРНА ҺОЛЖОРОЛГО. 1974 ондо Загреб хотодо фигурна һолжоролгоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дээрэһээ манай ороной спортсменүүд хоёр алтан, нэгэ мүнгэн, хоёр бронзо медальнуудтай нютагаа бусажа ерэбэ. Москвагай Ирина Роднина, Александр Зайцев, хатар танца гүйсэдхэгшэд Людмила Пахомова, Александр Горшков гэгшэд тэ хүрэжэ, орёо хүндэ упражнениинүүдые гүйсэдхэжэ шадаха спортсменүүд байбагүй. Эдэнэр бултадаа чемпионууд болојо, алтан медальнуудта хүртэбэ.

Эрэшүүлэй дундаһаа хоёрдохи һуури эзэлһэн Сергей Волков мүнгэн медальда, Людмила Смирнова, Алексей Уланов, Наталья Линичук, Геннадий Карпоносов гэгшэд бронзо медальнуудта хүртэһэн байна.

Фигуристнуудай удаадахи уулзалгань байгша оной мартын 5-һаа 10 болотор дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Мюнхендэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөн болохо.

☆ КОНЬКИ. Ленинградай Нина Статкевич, Киевэй Татьяна Шелехова гэгшэд эхэнэрнүүдэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Мүн Свердловскын Людмила Саврулина дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Чемпионой алтан медальда гурбан үхибүүдэй эхэ Атье Кейлен-Деелстра (Голланди) дахинаа хүртэбэ.

☆ ШАТАР. Шатараар дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасский дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилхэ нааданда хабаадалсахын түлөө эхилһэн наадаанда шүүжэ, хахад финальна уулзалгада наадаха болоһон байгаа. Москвада үнгэргэгдэжэ байһан нүгөөдэ уулзалгада Анатолий Карпов Лев Полугаевскиие 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, Борис Спасскитай наадаха болобо. Нүгөөдэ шатаршаднай — Виктор Корчной хоёр, Тигран Петросян нэгэ очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

☆ ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Аха дүү Знаменскитанай нэрэмжэтэ Москвагай манеж соо үнгэргэгдэһэн урилдаанда Бакугай Владимир Отставнов 60 метрэй зайе 6,4 секунда соо гаталжа, дэлхэйн рекорд шэнэлбэ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа энэ зайда урилдаһан Краснодарай Надежда Карнаухова зайгаа 7,2 секунда соо гаталжа, мүн лэ һайн саг харуулһан байна.

☆ САНА. СССР-эй кубагта хүртэхын түлөө эхилһэн санын урилдаанда Олимпиин наадаанай чемпион Галина Кулакова 5, 10 километрэй зайнуудта үнгэргэгдэһэн урилдаанда эрхимлэбэ. Эрэшүүлэй дунда 15 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Киров хотын Юрий Скобов, Новосибирскын Владимир Долганов гэгшэд эрхимлэһэн байна.

(ТАСС).

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХО БАЙХАТ

ШУХАГ МЭРГЭЖЭЛ...

СОФИ. Болгариин П... хотодо ажаһуудаг Тодор ... нов 40 гаран жэлэй турш... эм домто ургамалнуудые ... лиулжа байнхай. Энэ хүг... соо округойнгоо бүхы ... гүүдаар һайса ябаһан ... Түхэреэн жэлэй турша соо ... домто ургамалнуудые ... луулдаг юм. Зундаа элдэб ... һэ ногоо, үбэлдөө ургама... үндэһэ суглуулдаг. Хом... шухаг мэргэжэлэйнгээ ... нуудта Т. Пенов Антон ... гээ һургаһан байна. Тэр... туһаламжаар жэлдээ 58 т... лэй 18 тонно хатаамал ... суглуулжа, гүрэндэ туша... Эдэнэй олонхинь хариин ... нуудта эльгээгдэдэг, фар... тическэ промышленностьд... гэнэөр хэрэглэгдэдэг.

ЭРТЭ УРДЫН БА ҺАЯ... ХҮҮРГЭНҮҮД

ПРАГА. Чехословакиин ... мүрэнүүд, саб жалганууд ... гүүр хамтадаа 28 мянга ... хүүргэ табигданхай юм. Эд... зариманиинь — эртэ урдын... гөөдүүлынь — һаяын хүүр... нүүд.

Эгээл эртэ урдын хүү... 1351 ондо Писек хотодо ... ригдаһан түүхэтэй. Праг... суда гараһан Карлов хүү... Писегэйхиин һүүлхэнэр ба... даһан гэхэ. 1357 ондо т... һуури табигдаад, 10 ... туршада баригдажа дүүр... һэн байгаа. Энээнһээ хойш... бан зуун жэлэй үнгэр... Влтава дээгүүр хүүргын ... ригдатар тэрэнь Праг... гансахан хүүргэ байһан юм.

Братиславадахи Дунай ... рэн дээгүүр табигдаһан ... гэ, Прагадахи К. Готва... нэрэмжэтэ Нусельскэ хү... ЧССР-тэ эгээл һаяын хүү... нүүд болоно.

ПОЛИЦИДА... ХУЛГА... ОРОБО

БОНН. Мюнхенэй полиц... президиумэй сейф соохо... мянган марка мүр сара... гөөр үгы болошоо. Ондоо ... хи хүн полициин байшан ... орожо, хулгай хэзгүй б... гээд мүрдэлгын комисси ... лоно. Нарин хиналтада б... сейфэй түлхюурые хулга... ямар аргаар абаа гээшэб ... элирүүлхые оролдоно. Гамб... дахи алалсаанай хэрэг мү... хэ комиссиин сейф соохо ... дондо жэл 9500 маркын ... болошоһондол аоляар, Мю... нэй полицай-президиумэй ... соохоо хулгайн хэгдэһэ... мүрдэгшэд анхаралаа хан... на.

КРОКОДИЛАЙ МЯХАА... ШАШЛЫК ХЭНЭ

БРАЗЗАВИЛЬ. «Манай... һайнаар мичарлан буйлуу... даһан моссакын амта ... Браззавилиин африкан ре... ран бухэндэ иимэ соносхо... дые хаража болохо.

Конгын хүн зон моссак... амтархан эдидэг. Моссака ... шэнь пальмын тоһондо ... рагдаһан крокодилай ... юм. Крокодилай мяхан туга... мяханһаа зөөлэн, бури ... тай байдаг.

Крокодилай мяха шана... шараад, булаад эдидэг б... Крокодилай мяха эди... хүн, энэ амитандал ... ли, хүсэтэй болодог байха ... жэ конголез зон тоолодог. ... хэдээ хүндэ доботолдоггүй ... кодилнуудай мяха эдэ... хэрэглэдэг юм.

(ТАСС).

ХРОНИКО

Буряадай АССР-эй ... ховно Соведэй През... нүхэр А. А. Сидор... ондоо ажалда оро... дашарамдуулан Бур... АССР-эй юстициин ми... рэй тушаалһаа сүлөөлб...

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. КПСС-эй Центральна Комитедтэ. Областной партийна конференцидэ зорюулагдаһан материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: областной партийна конференцидэ зорюулагдана.

Гурбадахи хуудаһанда: СССР-эй арадуудай хани нүхэсэлдэ зорюулагдаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Нютаг нютагай һонин. Хилын саана.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.35 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 15.00 — Һүүлэй һонин. 15.15 — «Олониитын урда ши ямар харюусалгатайбиб гэжэ ойлгоно» гэһэн ахалагша класста һурагшадай хоорондо һанамжала хубаалдаһан хөөрөөн. 16.05 — Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ мүрысөөндэ хабаадагшые элирүүлхэ мүрысөөн. 16.20 — «1974-дэхи оной эхин». 16.50 — 18.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ харуулна. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Хонхо» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно журнал (буряадаар). 18.25 — «Соведүүд — арадай засаг».

«Орбита» харуулна. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна. 19.30 — «Үдэшын Улаан-Үдэ» телевизионно газетэ.

«Орбита» харуулна. 20.20 — «Сибириин мантан томо барилганууд. Нэгэдэхи дамжуулга. 20.50 — «Большая любовь Бальзака» — телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ). 4-дэхи сери — «Человеческая комедия». 21.50 — 22.00 — Забһарлалга. 22.00 — «А ну-ка, девушки» (үнгэтэ). 23.20 — Концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ТУСХАЙ ҺАРА СОНОСХОГДОБО

Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые ВЛКСМ-эй XVII съездые угтуулан, Буряадай АССР-эй комсомолой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулан байгша оной февралиин нэгэнһээ мартын нэгэн болотор республика дотор оборонно-ниитын хүдэлмэри ябуулха нэгэ һара соносхогдобо.

Һарын туршада республикын аймагуудта үнгэргэгдэхэ хүдэлмэриин тусхай түсэб табигдажа, тэдэнэй хүдэлмэри хинан шалгаха эмхидхэлэй комитет байгуулагдаһан байна.

Һарын туршада колхоз, совхозуудта, предприяти, эмхи зургаануудта, һуралсалай газарнуудта лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Ажалшадай дунда лекци, элидхэл һайнаар үнгэргэжэ, түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-ай райкомуудта ВЛКСМ-эй обкомой хүндэлэлэй грамота мүнгэн шангайгаар барюулагдаха болонхой.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ООН-до тараагдаба

ТАСС

СССР-һээ, Кубаһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхинүүд Совет-кубын декларациие эндэ тарааба.

БОНН

Бонндо уулзалга болобо

ТАСС

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ И. Т. Новиков, СССР-эй барилгын министр Г. А. Караваев ФРГ-гэй гэр байра барилгын министр Г.-И. Фогельтой февралиин 6-да уулзаба. СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. М. Фалин уулзалгада хабаадаа.

ПАРИЖ

ВСМ-эй делегаци — Парижда

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Р. Чандра түрүүтэй эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессто хабаадагшадай делегаци гэгээрэлэй, эрдэм наукын ба соёлой асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацинуудай организациин (ЮНЕСКО) генеральна директор Р. Майотой уулзажа хөөрэлдэбэ. 1973 оной октябрь һарада Москвада болоһон конгрессэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай делегациин гэшүүд хөөрэһэн байна.

ВАШИНГТОН

А. А. Громыкын хүндэлэлдэ сайлалга хэгдэбэ

ТАСС

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хүндэлэлдэ США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер сайлалга хэбэ. Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн сайлалгын үедэ Г. Киссинджер, А. А. Громыко үгэ хэлэһэн байна.

Американ талаһаа — США-гай финансын министр Дж. Шульц, гүрэнэй секретариин орлогшонор ба бусад тусхай тушаалтад, совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, мүн А. А. Громыкатай хамта ябаһан хүнүүд сайлалгада хабаадаа.

БУХАРЕСТ

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Оборонын министрнүүдэй комитедэй заседани

ТАСС

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Оборонын министрнүүдэй комитедэй ээлжээтэ заседани февралиин 6-да Бухарестдэ нээгдээ.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, СССР-эй ба Чехословакиин оборонын министрнүүд, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай Маршал И. И. Якубовский, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник армиин генерал С. М. Штеменко заседаниин хүдэлмэридэ хабаадана.

НЬЮ-ЙОРК

Хэлсээнэй үндэһөөр

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй ажал ябуулга тухай ээлжээтэ элидхэлые ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Аюулгүйн Соведтэ эльгээбэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Аргентинын президентын үгэ

ТАСС

Аргентинын президент Хуан Доминго Перон оронойнгоо хүн зондо хандан, национальна телевиденеэр үгэ хэлэбэ. Гадаадын политика бэелүүлхэдээ, манай правительство бүхы оронуудтай хани харилсаагаа бэхижүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулна гэжэ тэрэ тэмдэглэлээ. Кубатай, Румынитай, Чехословакитай, Алжиртай, мүн бусад оронуудтай худалдаа наймаа хэхэ хэлсээ баталаабди.

Латиин Америкын гүрэнүүдэй хоорондоо харилсан туһалалсалгые үргэдхэхэ шухала гэжэ гүрэнэй толгойлогшо тэмдэглээ. Энэ талаар һүүлэй үедэ ехэ амжалтанууд туйлагдаһан байна.

Орон доторой асуудалнуудта Перон анхаралаа ехээр хандуулба.

КАИР

Египедэй газар дээрэ болоһон уулзалганууд

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, «Советская Россия» газетын ахамад редактор П. Ф. Алексеев түрүүтэй КПСС-эй партийна хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци АСС-эй ЦК-гай уряалаар январиин 29-һөө февралиин 5 болотор эндэ байгаа.

Делегаци АСС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Хафез Ганемтэй, үзэл сурталай асуудалнуудаар АСС-эй ЦК-гай секретарь Рифаат Аль-Махгубтай, профсоюзуудай ба интеллигенциин асуудалнуудаар АСС-эй ЦК-гай секретарь Ибрагим Шукри... тай, социалис оронуудта... харилсаа холбоо тогтоо... талаар АСС-эй ЦК-гай та... һагые даагша Мухамм... Идристэй уулзажа хөөрэл... дөө.

БУХАРЕСТ

РКП-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй заседани

ТАСС

РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй заседани РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушескугэй түрүүлэлгэ доро эндэ болобо. Ороной социально-экономическа хүгжэлтын 1973 оной дүнгүүд заседани дээрэ зүбшэлэгдэһэн байна.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтын түсэбэй гол зорилгонууд дүүргэгдээ, материальна нөөсэнүүд, хүдэлмэришэдэй хүсэн һайнаар хэрэглэгдээ, экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлэгдээ, национальна олзо доход ургаа, тиигэһэнэй ашаар арад зоной байдал улам һайжараа гээд тусхай мэдээсэл дотор хэлэгдэ... Уласхоорондын экономиче... ска харилсаанда Румыни б... ри эдэбхитэйгээр хабаадада... болоо.

Хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ, тарлашад... ба хүдөө ажахын бүхы хү... дэлмэрилэгшэдэй байда... һайжаруулха тухай хэлсэ...

ХАНОЙ

ҺЭРГЭЭН ХҮГЖӨӨЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

ТАСС

1973 оной ажалай дүнгүүд тухай, республикын арадай ажахые 1974—1975 онуудта һэргээн хүгжөөхэ зорилгонууд, хараа шэглэлнүүд тухай, энэ жэлэй гүрэнэй түсэб тухай ДРВ-гэй правительствын элидхэл эндэ тунхаглагдаа. ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо Ле Тхань Нги ДРВ-гэй Национальна суглаанай эндэ болоһон сесси дээрэ энэ элидхэл хэһэн байгаа.

Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээнэй баталагданһаа хойшо үнгэрһэн жэлэй турша соо ДРВ-гэй экономическа, бэеэ хамгаалха хүсэ шадал нилээд хүгжөө гээд Ле Тхань Нги хэлэбэ.

ДРВ-дэ болоһон дайнай дүүрэһэнһээ хойшо үнгэрһэн богони болзор соо бүхы түмэр зам һэргээгдэһэн, промышленна предприятинууд хүдэлмэрээ һэргээн хүгжөөһэн байна. Байрын гэрнүүд олоор баригдаа, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй һалбаринуудта ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Дайнай хойшолонгуудые зайсуулха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Тиигэжэ һуралсалай шэнэ жэл саг сооги эхилһэн байна.

Вьетнамай Демократическа Республикын тарялашад шэн габьяатайгаа ажаллажа, сагай уларил таарамжагүй байгаашье һаань, түсэбөөр хараалагдаһанһаа һураггүй ехэ бараа гар хуряагаа. Тиихэдэ гахайнуудай тоо толгойе олошоруулха түсэб 4,4 процентээр үлүүлэгдээ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной февралиин 8. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-04349. Заказ № 00...